

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra systematické teologie

Obor: Teologie a spiritualita zasvěceného života

Magdaléna Esterháziová

**STANOVY MNÍŠOK REHOLE KAZATELOV
VO SVETLE TAJOMSTVA TROJICE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D. OFM

OLOMOUC 2011

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a použila som
len uvedené pramene a literatúru.

.....

Ďakujem prof. Ctiradovi Pospíšilovi, Th.D. za odborné vedenie práce, za cenné podnety a rady. Zároveň ďakujem všetkým, ktorý mi akýmkoľvek spôsobom pomohli a sprevádzali ma svojou modlitbou.

OBSAH

Úvod	5
1 Obraz Trojjediného Boha a ľudská spoločnosť	8
1.1 Človek stvorený k Božiemu obrazu	8
1.2 Charakteristika pojmu spoločnosť	10
1.2.1 Odraz Trojjediného Boha na spoločnosť	11
1.2.2 Spoločnosť ako dar Ducha	13
2 Pramene spirituality dominikánskych mníšok	15
2.1 Život a dielo sv. Dominika	15
2.1.1 Dominik, muž plný Božieho Ducha	18
2.1.2 Zvláštna milosť sv. Dominika	19
2.2 Založenie komunity mníšok rehole Kazateľov	20
2.2.1 Vznik prvého dominikánskeho kláštora	20
2.2.2 Dominikov ideál sa šíri a oslovuje i ženy	21
2.3 Charakter stanov dominikánskych mníšok	23
2.3.1 Zrod prvých stanov	24
2.3.2 Stanovy vypracované v duchu dekrétu <i>Perfekte caritatis</i>	25
3 Stanovy mníšok rehole Kazateľov vo svetle tajomstva Trojice	27
3.1 Spoločný život	27
3.1.1 Spoločenstvo založené na láske a úcte má základ v Trojjedinom	28
3.1.2 Symfónia jednoty v rozličnosti a rozličnosti v jednote	31
3.1.3 Sesterské odpúšťanie má účasť na tajomstve Trojice	33
3.2 Modlitba a liturgia	36
3.2.1 Modlitba, vstupná brána do tajomstva Trojice	36
3.2.2 Eucharistia, prameň a vrchol kresťanského života	37

3.2.3 Liturgia hodín, dielo dokonalej oslavy Trojjediného	40
3.2.4 Splynúť ako malá kvapka vody v kalichu bohatstva Trojice	40
3.3 Duchovné čítanie a štúdium	42
3.3.1 Duchovné čítanie, verná ozvena Božieho slova	43
3.3.2 Štúdium, neustále, pokorné hľadanie prístupu k tajomstvu Trojjediného	44
Záver	51
Zoznam literatúry	54
Zoznam skratiek	58
Príloha	59

ÚVOD

Medzi mnohými nadprirodzenými pravdami pochádzajúcimi z Božieho zjavenia, ktoré ako kresťania prijímame vo viere, vyniká tajomstvo jediného Boha v troch Osobách; Otca, Syna a Ducha Svätého.

Nad voľbou témy bakalárskej práce som dlho uvažovala. Pokúsim sa čo najjasnejšie vysvetliť, prečo som si vybrala túto tému aj keď som si vedomá toho, že sa dotýkam nevysloviteľného tajomstva Trojjediného Boha. Som dominikánska mníška, čo znamená, že mám svoj život darovať Bohu, a celým svojim bytím spojiť sa s plodným mlčaním Slova na kríži. Vedie to k dennému úsiliu o dokonalú lásku, aby Kristus zostal jediný v tichom mlčaní celý a naplňoval ho svojim Slovom a svojou prítomnosťou. Jedným z prostriedkov, ktorý mi na tejto ceste pomáha, sú naše stanovky. Od začiatku sa ich snažím čítať v hlbokom duchovnom kontexte a uplatňovať vo svojom živote. Túžbu o prehĺbovanie poznania tajomstva Najsvätejšej Trojice nosím v srdci dlhé roky. To sú dôvody, prečo som si zvolila túto tému, ktorá je pre mňa určitou výzvou a ku ktorej pristupujem s veľkou bázňou.

Dejiny teológie nás poučujú, že čisto špekulatívne vysvetlenie najsvätejšej Trojice je úskalím pre ľudský rozum, ktorý by chcel obsiahnuť túto zjavenú pravdu. Teológovia vždy hľadali cesty k hlbšiemu porozumeniu viery, ako už o tom písali sv. Augustín, Richard od sv. Viktora, sv. Tomáš Akvinský, sv. Bonaventúra a iní. Dejiny Cirkvi nám ponúkajú rôznorodé svedectvá viery v trojjediného Boha. Jedným z nich je Rehoľa kazateľov a v nej spôsob mníšskeho života formulovaný v „*Knihe stanov mníšok rehole Kazateľov*“. Tieto sa pokúsim interpretovať vo svetle tajomstva Trojice, čo vymedzuje predmet môjho výskumu. Ako metódu, použijem historicko-analytický prístup. Cieľom bude nájsť v textoch stanov mníšok aspekty, odrážajúce pôsobenie trojjediného Boha, ale aj krásu žitej viery v Trojjediného, ako svedectva dominikánskej spirituality. Mám pritom vždy na zreteli, že tajomstvá viery nekončia pri interpretovaných slovách, vetách, udalostiach, ale že sa dotýkame svätých „*skutočností*“.

Prvá kapitola *Obraz trojjediného Boha a ľudská spoločnosť* tvorí vstupnú bránu k uchopeniu danej témy a je predpokladom jej porozumeniu. Ak chceme interpretovať stanovky vo svetle Trojice, musíme mať presne ujasnené pojmy „človek“ a „spoločnosť“.

Stanovy sú určité princípy, ktoré určujú a riadia život rehoľnej spoločnosti. Toto spoločenstvo tvoria ľudia, ktorí už mali predtým niekde svoje miesto, niekam patrili, akým je rodina, obec, škola a pod. Medzi sebou vstupujú do interpersonálnych vzťahov. Pre človeka je spoločnosť iných osôb niečím prirodzeným. Ak chceme pristúpiť k analýze pojmu spoločnosť alebo spoločenstvo, nevyhnutne musíme porozumieť človeku. Kto je človek? Vieme, že všetky stvorenia pochádzajú od Boha svojho Stvoriteľa, teda aj človek. Táto kapitola podáva analýzu Božieho obrazu ako základ spoločenstva človeka s trojjediným Bohom a ostatnými osobami. Boh a človek patria neoddeliteľne k sebe. Predkladá tiež charakteristiku pojmu spoločnosť, tak ako ju definuje realistická filozofia a ako ju nájdeme v dokumentoch 2. vatikánskeho koncilu. Ďalej sa tu stretne s načrtnutou analýzou vplyvu Trojjediného na usporiadanie ľudskej spoločnosti, ktorá je prirodzeným útvarom človeka. V závere táto kapitola povedie náš pohľad na náboženské „*communio*“, spoločenstvo, ktoré je odleskom vnútorného života Boha a najvyšším modelom jednoty ľudského pokolenia.

Zámerom druhej kapitoly je predstaviť pramene spirituality dominikánskych mníchov a uviesť nás do ducha stanov.

Prvým prameňom je život a dielo sv. Dominika Guzmána. Pootvára nám okno do života jeho detstva, dospievania i zrelého muža. Objavíme pred sebou osobnosť, ktorá predstavuje výnimočnú harmóniu ľudského a božského, prirodzeného a nadprirodzeného. Táto harmónia Dominikovej osobnosti dobre vyjadruje spôsob a typický charakter dominikánskej bytnosti, ktorý budeme objavovať i v nasledujúcich prameňoch.

Druhým prameňom je založenie prvej komunity mníšok sv. Dominikom. Tu sa pokúsime odkryť vplyv jeho hlbokej, žitej viery v Trojjediného na formovanie prvého spoločenstva. Tiež poslanie a úlohu mníšok, ktoré im zveril a ich miesto v reholi.

Tretím prameňom sú stanovy. Pravidlá, ktoré mníšky prijímajú ako slobodní ľudia v milosti. Autorom prvých stanov bol sám sv. Dominik. Vydáme sa na cestu bádania, či jeho trinitárna viera v Boha sa premietla aj do stanov a či aj súčasné stanovy odzrkadľujú jeho ducha.

Tretia kapitola je vlastnou analýzou vybratých článkov z Knihy stanov mníšok Kazateľskej rehole; spoločný život, modlitba a liturgia, duchovné čítanie a štúdium. Pokúša sa v nich hľadať hodnoty, ktoré sú vo vzťahu k Trinitárnemu mystériu.

Zasvätený život prežívaný spoločne pod jednou strechou vytvára ľudský priestor obývaný Trojicou. Odzrkadľuje hĺbku a bohatstvo tohto tajomstva, dokazuje, že vytrvalým rozvíjaním lásky bez podmienok, účasťou na Trojičnom spoločenstve, môže premeniť ľudské vzťahy a vytvoriť nový typ solidarity.

Modlitba a Eucharistia sú prístupové cesty ako sa napojiť na toto Trojičné spoločenstvo a navigátorom je správne uchopené štúdium Svätého Písma, cirkevných otcov a dogmatickej teológie.

Tak sa zasvätený život stáva jednou zo stôp, ktoré zanecháva Trojica v dejinách, aby ľudia mohli poznať úchvatnú lásku Božej krásy a túžbu po nej. Nájde tu tento dôkaz, tak veľmi potrebný pre dnešný svet?

1 OBRAZ TROJEDINÉHO BOHA A ĽUDSKÁ SPOLOČNOSŤ

V tejto prvej kapitole sa pokúsime objasniť aký je vzťah medzi Bohom a človekom. K čomu je človek bytostne zameraný. Pokúsime sa nájsť spojitosť medzi Bohom a spoločnosťou. Či tajomstvo Trojjediného má nejaký vplyv na prirodzené spolunažívanie ľudí a usporiadanie spoločnosti. Odpovede budeme hľadať, okrem iného, v „*Kompendiu sociálnej náuky Cirkvi*“ a v dokumente „*Spoločenstvo a služba*“. Tieto naša úvahy, by nám mali viesť väčšie svetlo do poznávania ducha Stanov mníšok Kazateľskej rehole.

Všetko, čo je v nás, pochádza od Boha a má k nemu vzťah. Účinná moc stvoriteľského aktu sa nevyčerpáva pri stvorení sveta. Stvorenia sú obdarené pohybom, ktorý ich vedie na cestu návratu a spôsobuje, že sa podľa možnosti usilujú dostať čo najbližšie k svojmu prvotnému zdroju. Istým spôsobom napodobňujú Boha, svojho Pôvodcu – Stvoriteľa.

Podľa sv. Tomáša Akvinského, v „*Theologickej Summe*“, v jeho kruhovitej schéme, vzťah Boha so svetom nie je jednoduchý, rovnomerne dvojstranný. Načrtáva nám popretkávané vzťahy medzi stvorením a Najsvätejšou Trojicou. V prípade človeka, sv. Tomáš považuje tieto vzťahy za interpersonálne. Človek je jediný tvor na zemi, ktorého Boh chcel pre neho samého, je stvorený k Božiemu obrazu. To znamená, že je obdarený inteligenciou, slobodným rozhodovaním a silou činu. Ľudstvo preto pod vedením Božej prozreteľnosti uznáva posvätný charakter viditeľného stvorenia. Dáva novú podobu prirodzenému poriadku a stáva sa činiteľom vývoja samotného kozmu.

1.1 ČLOVEK STVORENÝ K BOŽIEMU OBRAZU

Trojediný Boh zjavil svoj plán zdieľať trojičný život s osobami stvorenými k svojmu obrazu. Ba čo viac, k vôli tomuto trojičnému spoločenstvu boli ľudské osoby stvorené k Božiemu obrazu. „*A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril*“. (Gn 1, 27) Práve na

tejto radikálnej podobnosti s trojjediným Bohom sa zakladá možnosť spoločenstva stvorených bytostí s nestvorenými osobami Najsvätejšej Trojice. Ľudské bytosti stvorené k Božiemu obrazu sú svojou prirodzenosťou telesné i duchovné, muži a ženy stvorené jedni pre druhé, sú osobami zameranými k spoločenstvu s Bohom i k spoločenstvu medzi sebou navzájom, sú zranené hriechom a potrebujú spásu, sú zamerané k tomu, aby sa pripodobnili Kristovi, ktorý je dokonalým obrazom Otca a to z moci Ducha Svätého.¹

Trojičná osoba, ktorá ja daná svojou vzťahovosťou, je sama v sebe bytostne nekompletná, nemôže byť sama sebou mimo spoločenstvo s ostatnými, ktorí ju nielen doplňujú, ale tiež spolu utvárajú rovnako, ako ona spoluutvára tie ostatné. Rovnako ako trinitárna osoba, tak tiež každá ľudská osoba je bytostne zameraná k spoločenstvu, vzniká v spoločenstve, uvedomuje si seba v spoločenstve, rastie v spoločenstve, naplňuje sa v spoločenstve. Tiež osoba vteleného Syna je sama v sebe bytostne nekompletná a je otvorená nielen k vnútrotrinitárnemu spoločenstvu s Otcom a Duchom Svätým, ale tiež k spoločenstvu s nami. Práve na tomto základe platí, že Ježiš Kristus je hlavou svojho tela, ktorým je spoločenstvo veriacich, teda Cirkev ako ikonická výpoveď o tajomstve Boha – spoločenstva – Trojice.²

Nová skutočnosť, ktorú Ježiš Kristus daruje, nie je do ľudskej prirodzenosti naočkovaná, ani sa k nej nepridáva z vonku. Ide totiž o skutočnosť spoločenstva s trojičným Bohom, k nej sú ľudia odvekovo zameraní v hĺbke svojho bytia vďaka svojej stvorenej podobnosti s Bohom. Ale ide tiež o skutočnosť, ktorú ľudia nemôžu dosiahnuť len svojimi vlastnými silami. Prostredníctvom Ducha Ježiša Krista, vteleného Syna Božieho, v ktorom je už toto spoločenstvo jedinečným spôsobom uskutočnené, môžu byť ľudia prijatí za Božie deti. (*porov. Rim 8, 14-17, Gal 4, 4-7*) Skrze Krista máme účasť na prirodzenosti Boha, ktorý nám daruje nekonečne viac, „*ako my prosíme, alebo chápeme*“. (*Ef 3, 20*) To, čo ľudia už prijali, nie je viac ako

¹ Porov. MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE, *Lidská osoba stvořená k Božímu obrazu. Společenství a služba*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, čl. 25.

² Porov. POSPÍŠIL, C.V., *Náčrt trinitární teologie. Jako v nebi, tak i na zemi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 378.

závdavok alebo záruka (*porov. 2 Kor 1, 22, Ef 1, 14*) toho, čo obdržia v plnosti jedine pred Bohom, až ho uvidia „z tváre do tváre“ (*porov. 1 Kor 13, 12*), teda predchuť večného života: „*A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista*“. (*Jn 17, 3*)³

1.2 CHARAKTERISTIKA POJMU SPOLOČNOSŤ

V realistickej filozofii pod spoločnosťou rozumieme súhrn reálnych vzťahov medzi ľudskými osobami a ako takú ju nazýva ľudská spoločnosť. Dejiny ľudstva nám ponúkajú rôzne typy spoločenstiev a spoločností, ktoré vytvárali svoje kultúry a z dlhodobého hľadiska aj vlastné civilizácie. Medzi prirodzené typy spoločenstva sa zaraďuje rodina, kmeň, národ. Pojem spoločnosť sa skôr vzťahuje na organizované spoločenstvo, napríklad štát. Ľudská spoločnosť je prirodzeným útvarom človeka. V človeku existuje prirodzená tendencia k spájaniu sa s inými ľuďmi do spoločenstva s cieľom dosiahnuť väčšie dobro, presnejšie – spoločné dobro členov spoločnosti.⁴

V dokumentoch 2. vatikánskeho koncilu sa stretávame s pojmom „*communio*“ – spoločenstvo (grécky *koinónia*), vyjadruje hlboké jadro tajomstva Cirkvi. Osobného zjednotenia každého človeka s Najsvätejšou Trojicou a s druhými ľuďmi, ktoré má svoj pôvod vo viere a je zamerané na eschatologické naplnenie v nebeskej Cirkvi, avšak už v pozemskej Cirkvi nachádza svoje počiatkové a predbežné naplnenie. Spoločenstvo v Cirkvi má vždy dvojaký rozmer: vertikálny (spoločenstvo s Bohom) a horizontálny (spoločenstvo s ľuďmi), je preto pre kresťanský pohľad na *communio* podstatné, uznať ho predovšetkým ako Boží dar, ako plod Božej iniciatívy, ktorá sa završuje vo veľkonočnom tajomstve.⁵

³Porov. PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLIVOST A MÍR, *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, čl. 122.

⁴Porov. FOTTA, P., *Pri prameni filozofie*. Bratislava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2005, s. 361.

⁵Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY SNĚM, *Dokumenty*. Řím: Křesťanská akademie, 1983, LG č. 4., 8.; DV č. 10.

Teológia a ekleziológia spoločenstva sa nezaobera len vzťahom človeka k Bohu a človeka k človekovi, ale i vzťahom človeka k životnému prostrediu. Jedinosť kríža ukazuje na to, že podľa kresťanského pojatia spoločenstva nie je možné oddeľovať jeden jeho rozmer od ostatných. Kresťanské spoločenstvo ako vzťah človeka k Bohu, človeka k človekovi a človeka ku stvoreniu je akási „trojjediná“ podoba pokoja, ktorý sa konečne prejavuje vo vyrovnanosti človeka so sebou samým, v seba prijatí, v prijatí vlastného miesta a vlastnej úlohy v spoločenstve ako cesty k seberealizácii spolu s ostatnými. Rozmanitosť a poradie jednotlivých predmetov dobroprajnej lásky jasne hovorí, že pravé spoločenstvo ako jednota v mnohosti je priamo bytostne spojené s určitou štruktúrou a usporiadaním. Bez tejto štruktúry sa nejedná o harmonické spoločenstvo rozmanitosti v jednote, ale o nerozlíšený bezbrehý chaos, v ktorom človek stráca svoju tvár, svoju osobitosť, svoje miesto. Pravé spoločenstvo nie je uniformita, ktorá potiera rozmanitosť, ale naopak jednota ako cesta k tomu, aby bol viac a plnšie sebou samým, analogicky ako je tomu v tajomstve Najsvätejšej Trojice, kde vedľa dokonalej jednoty nachádzame zároveň i absolútnu mieru identity jednotlivých osôb vďaka poradiu ich vychádzania.⁶

1.2.1 Odras Trojjediného Boha na spoločnosť

Tajomstvo Trojice vpísané do prirodzenosti človeka, skutočnosť, že človek ako osoba je stvorený k obrazu Trojice, vnímame tiež v sociálnej a spoločenskej charakteristike ľudskej bytosti. Z toho plynie, že vedomé tajomstvo Trojjediného Boha, ktoré sa človeku dostáva vďaka zjaveniu v Kristovi a v Duchu Svätom, sa má premietat' tiež do usporiadania ľudskej spoločnosti. Skúmanie tejto súvislosti nie je ničím iným, ako čítaním vlastnej stvorenosti vo svetle plnosti novozákonného zjavenia. Prehlbovanie vlastného bytia k obrazu Trojice nevyhnutne závisí na tom, nakoľko ľudia toto tajomstvo, ktoré je pre

⁶ Porov. POSPÍŠIL, C. V., Některé otázky ekleziologie společenství. *Teologické texty*. Praha: Vyd. Královská kolegiální kapitula sv. Petra na Vyšehradě, 1998, č. 2., s. 43.

prirodzený rozum bez zjavenia nedosiahnuteľné, dokážu premyslieť a sami ho potom tiež v spoločenskom živote uplatňovať. Boh je garantom našej slobody, a že ľudská sloboda je veľmi tesne spojená s dôstojnosťou človeka ako Božieho obrazu, potom to určite nie je bez vplyvu na vedomie veriacich ohľadne usporiadania ľudskej spoločnosti v súvislosti s obrazom Boha – Darcu slobody. Nie je divu, že akákoľvek totalita, ktorá neguje slobodu ľudskej osoby, je nevyhnutne v rozpore s Božím zámerom a protiví sa nielen ľudskej dôstojnosti, ale tiež Stvoriteľovi samotnému.⁷

Akákoľvek totalitné pojmie spoločnosti a štátu a akákoľvek striktné vnútrosvetská ideológia pokroku sú v rozpore s integrálnou pravdou ľudskej osoby i s Božím zámerom s dejinami. Koreňom tejto našej slobody je sloboda Boha voči svetu, teda jeho zvrchovaná transcendentnosť voči stvoreniu. Vieme, že jedine tam, kde človek stvorený k Božiemu obrazu vyznáva skutočne transcendentného Boha, môžeme hovoriť o pravej slobode a o pravej možnosti rastu človeka v slobode. Nie je totiž určite náhodou, že moderné demokracie sa vyvinuli jedine v tých krajinách, ktoré mali za sebou mnoho storočí trvajúcu kultiváciu človeka prostredníctvom kresťanskej tradície postavenej na viere v Boha Otca, Syna a Ducha Svätého.⁸

Ak nebudeme skutočne trinitárnymi ľuďmi, ak nebudeme otvorení dialógu, ak sa budeme chovať ako do seba uzavretá spoločnosť, potom nás čaká jedine živorenie na okraji dejín spásy a sveta. Kresťania buď budú dôsledne trinitárni, alebo nebudú vôbec. Na scéne sa totiž objavuje alternatívne pojmie istej formy univerzalizmu, ktorý sa zakladá prevažne na antropologických danostiach človeka. Je to budhistická vízia univerzálnej harmónie, ktorá sa stáva pre mnoho ľudí stále lákavejšia. Otázkou však je, nakoľko táto vízia dokáže skutočne prijať alteritu, keď v zásade smeruje k popretiu individuality. Ak sa človek musí odosobniť, je otázkou, nakoľko potom dokáže reálne

⁷Porov. POSPÍŠIL, C.V., *Náčrt trinitárni teologie. Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 68.

⁸ Tamže s. 69.

vytvárať to, čo nazývame spoločenstvom a či taká koncepcia môže viesť k pravej slobode ľudskej osoby v spoločnosti.⁹

1.2.2 Spoločnosť ako dar Ducha

Prikázanie vzájomnej lásky, ktoré je zákonom života Božieho ľudu, má inšpirovať, očisťovať a povznášať všetky ľudské vzťahy v spoločenskom a politickom živote. Byť človekom znamená, byť povoláný k medzi osobnému spoločenstvu, pretože obraz a podoba trojičného Boha sú koreňom pre celý étos človeka, ktorého vrcholom je prikázanie lásky. Kultúrny, spoločenský, ekonomický a politický fenomén vzájomnej závislosti, ktorý je stále intenzívnejší a obzvlášť zrejmy vo vzťahoch zjednocujúcich ľudskú rodinu, vo svetle zjavenia ešte viac podtrhuje nový model jednoty ľudského pokolenia, z ktorého musí dôsledne vychádzať i solidarita. Týmto najvyšším modelom jednoty, odleskom vnútorného života Boha – jedného v troch osobách, je „*communio*“, spoločenstvo.¹⁰

Medzi cirkevným spoločenstvom a mystériom Trojjediného je bezprostredná tajomná väzba, ktorá je zakotvená v Písme: „*Neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno – ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.*“ (Jn 17, 20-23) Jednota medzi Otcom a Synom je tu prezentovaná ako základ jednoty spoločenstva učeníkov, ktorá predstavuje vyžarovanie slávy, akú Syn dostal od Otca a ktorú daruje spoločenstvu veriacich. Vierohodnosť a príťažlivosť Kristovej Cirkvi bytostne závisí na tom, či vo svojej konkrétnej, historickej podobe dokáže byť vo svete skutočnou ikonou Trojice. Človek v hĺbke svojho srdca túži po čo najplnšom spoločenstve lásky, ktoré však vo svete veľmi ťažko nájde. Tiež si

⁹ Tamže s. 87.

¹⁰ Porov. PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR, *Kompendium sociální nauky církve*. čl. 33.

musíme uvedomiť, že Cirkev tvoria nedokonalí ľudia a to v nedokonalom svete, a preto je Cirkev ikonou Trojice skôr len v túžbe ako v plnosti uskutočňovania, ku ktorej dôjde až v Božom kráľovstve za hranicami našich dejín.¹¹

K sprítomneniu tajomstva Trojjediného v dejinách patrí tiež misijná povaha Cirkvi, ktorá je pokračovaním poslania Syna a Ducha Svätého. Existuje hlboká súvislosť medzi štedrým vychádzaním Otca zo seba smerom k Synovi pri akte plodenia a nekonečne vd'ačným vychádzaním Syna zo seba smerom k Otcovi pri večnej odpovedi lásky k Otcovi na jednej strane a tým, že my sami dosahujeme plnej realizácie ako osoby práve vtedy, keď vyjdeme zo seba a darujeme všetko z lásky k Bohu a bratom na strane druhej. Toto vnútrotrinitárne vychádzanie zo seba smerom k druhému sa premieta do tajomstva stvorenia, keď Otec v Synovi a v Duchu vychádza smerom k osobe, k človekovi, ktorý je vrcholným dielom stvorenia, do vychádzania Syna, poslaného Otcom, pri vtelení a v hodine kríža, do vychádzania Ducha Svätého poslaného Otcom a následne Synom. Ľudská odpoveď na túto neobvyklú štedrosť sa premieta do vychádzania každého kresťana smerom k druhému pri vydávaní svedectva o Bohu, ktorý je láskou.¹²

Trinitárne spoločenstvo je tiež milosťou, je to milosrdné skláňanie sa Otca, Syna a Ducha Svätého k nám, životný priestor nášho dozrievania vo vzájomnom nesení si bremien a znášaní sa. Prikázanie vzájomnej lásky vytyčuje cestu, ktorá vedie k prežívaniu trojičného života v Kristovi a v jeho Cirkvi a k tomu, že spolu s Ním premieňame dejiny.¹³

¹¹Porov. POSPÍŠIL, C.V., *Náčrt trinitární teologie. Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 61.

¹² Tamže s. 65.

¹³Porov. PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR, *Kompendium sociální nauky církve.* čl. 32.

2 PRAMENE SPIRITUALITY DOMINKÁNSKÝCH MNÍŠOK

V tejto kapitole sa oboznámime s prameňmi spirituality dominikánskych mníšok. V živote a diele sv. Dominika, zakladateľa rehole kazateľov a mníšok, sa pokúsime nájsť aspekty odrážajúce hĺbku jeho žitej viery v Trojjediného. Tie budeme ďalej hľadať a odkrývať ako pri zrode prvej komunity, tak i v prvých stanovách mníšok. Pri bádani sa budeme opierať o štúdie našich rehoľných historikov a tradíciu. K dispozícii budeme mať i prvé revidované stanovy mníšok. Ak sa nám podarí tieto aspekty nájsť, zažiarí nám krása dominikánskej spirituality, ktorá nám pomôže preniknúť do ducha súčasných stanov.

Naša dominikánska spiritualita hovorí o živote v Bohu a o živote pre druhého. Z tohto života plynie naše kázanie k spáse nesmrteľných duší. Jadrom našej spirituality je hlboká radosť a to nielen z Boha, ale i radosť zo seba navzájom a z ľudí, s ktorými sa stretávame. Nemôžeme predsa hlásať dobrú zvesť a byť skleslí. Zdrojom našej radosti je bratský a sesterský život lásky, štúdium, modlitba, spoločná oslava Boha. Naši prví bratia a sestry boli plní života, hlboko ľudskí a pritom nohami stáli pevne na zemi. To čo ich držalo pohromade je bezpochyby súhrnom viacerých prvkov. Jedným z nich je napríklad jedinečný „*demokratický systém*“, ktorý reholi hneď na začiatku udelil sv. Dominik, patrí k nim tiež „*duch slobody, zmysel pre krásu a striedmosť. Túžba brániť pravdu a lásku ku štúdiu*“. Tieto veci určujú ducha rehole. Sú hmatateľné a jasné a dokiaľ rehoľa bude žiť, budú chápané ako prvky, ktoré rehoľu utvárajú a sú nutnou súčasťou jej identity.¹⁴

2.1 ŽIVOT A DIELO SV. DOMINIKA

Prvé rozhodnutie, ktoré za neho urobili, bolo to, ktoré nikto nemôže urobiť sám, zvoliť si okolnosti svojho narodenia. Dominik sa narodil okolo roku 1170 v Caleruege, malom kastílskom mestečku, na severe Španielska. Jeho rodičia boli Jana a Felix, podľa tradície potomkovia dvoch šľachtických rodov, Aza

¹⁴ Porov. MURRAY, P., *Nové víno dominikánskej spirituality*. Praha: Krystal OP, 2010, s. 41.

a Guzmán. Určite to boli významní ľudia. Ešte nad to, boli rodinou svätcov: Jana je v Cirkvi uznávaná ako blahoslavená a rovnako Dominikov brat Mannes. Zo života Dominikovej matky sa nám uchoval príbeh z jej života:

Raz rozdala chudobným všetky zásoby manželovho obľúbeného vína, riskovala tak jeho hnev. Keď sa vrátil domov a žiadal svoje víno, zásoba bola zázrakom obnovená.

Caleruega je miesto premenlivých obzorov. Leží na kopci, obklopená pláňami. V jasný deň môžeme v diaľke vidieť hory, ale častejšie vidieť nie sú a výhľad je potom akoby nekonečný. Divil sa malý Dominik tomuto dvojznačnému výhľadu? Určite bol vychovaný za muža, ktorý vie, ako svoj pohľad pevne zamerať k cieľu a zároveň prispôbiť svoje plány nepredvídaným náhodám života v tomto svete.

Smerovanie mladého Dominika bolo určené jeho rodičmi, ktorý pre neho vybrali kňazskú dráhu. Jeho strýko, ktorý bol kňaz, mu dal prvé vzdelanie. Potom bol poslaný na univerzitu v Palencii, kde najskôr absolvoval kurzy artistických vied, aby sa mohol pustiť do teológie. Bol k tomu dobre vybavený, dokonca mal i svoje vlastné knihy, čo bolo na tú dobu neobvyklý luxus. Dominik bol nadaným študentom, ktorý nemárnil čas v ľahkomyselných zábavách, ale poctivo sa venoval štúdiu. Čo mu vedelo pokaziť náladu, bolo utrpenie druhých, ktoré ho hlboko dojímalo. Keď vypukol krutý hladomor a v Palencii umierali ľudia hladom, Dominik predal všetko, vrátane svojich vzácnych pergamenových kníh. Nechcel študovať z mŕtvych koží.¹⁵

Vo svojich 24 rokoch ukončil štúdium a stal sa členom reformovanej kanonickej kapituly v Osme. Tu bol vysvätený na kňaza a neskôr sa tam stal podpriorom.¹⁶ Ako riadny kanonik žil Dominik kláštorným životom, ktorý bol vyplnený predovšetkým verejnou bohoslužbou, osobnou modlitbou a štúdiom. Tu si osvojil prax „*navštevovania oltárov*“, obchádzaním kostola po kompletári s krátkou modlitbou pred každým oltárom, ktorá sa neskôr

¹⁵ Porov. TUGWELL, S., *Svatý Dominik*. Praha: Krystal OP, 2008, s.6.

¹⁶ Porov. HINNEBUSCH, W. A., *Dějiny Řádu kazatelů*. Praha: Krystal OP, 2002, s. 8.

u dominikánov rozšírila. Tiež si zvykol zotrvať v noci na modlitbách, v čom pokračoval až do smrti.¹⁷

V roku 1203, keď mal Dominik za sebou už takmer desať rokov života rehoľného kanonika, Svätý Duch ho začal pozývať k novému povolaniu. Zdanlivo k tomu pomohla náhoda. Dominikov biskup Diego de Acebes si všimol jeho kvalít a vybral si ho na diplomatickú misiu do severnej Európy. Táto cesta na sever na Dominika i jeho biskupa silne zapôsobila. Dominik si uvedomil pálčivé problémy, ktoré sužovali Cirkev – existencia národov nepoznajúcich evanjelium na severnom okraji európskeho kontinentu a ťažkosti spojené s heretickými skupinami na juhu Francúzska. Pápež, Inocent III., ich požiadal, aby začali kázať albigencom – heretickej skupine zastávajúcej dualistické chápanie reality, teda dva mocné stvoriteľské princípy, dobro a zlo. Mesiace trávili kázaním a diskusiami s albigenami. Po každej debate obidve strany predložili svojim oponentom písomný súhrn svojich argumentov. Albigeni podrobili jednu z Dominikových správ skúške. Hodili ju do ohňa. I keď túto skúšku trikrát opakovali, „*správa ostala ohňom nedotknutá*“.¹⁸

Ako vidíme, Dominik sa úlohy zhostil s nadšením a dodnes nám pripomína, aký dôležitý je misijný oheň, poháňajúci ohlasovať Krista a evanjelium všade tam, kde je to potrebné. Jeho silný zápal bol tým správnym impulzom, ktorý podnietil aj ďalších mužov do podobnej služby. Raz večer, keď sa modlil v chráme sv. Petra v Ríme, zjavili sa mu apoštolovia Peter a Pavol. Peter mu podával palicu a Pavol knihu evanjelií so slovami: „*Bež kázať, Pán si ťa vybral.*“ Keď sa sťažoval, že má málo spoločníkov, náhle uvidel svojich bratov rozposlaných po dvoch do celého sveta, aby kázali slovo Božie.¹⁹

Pápež Honorius III., 22.decembra 1216 vydal bulu, ktorou potvrdzuje rehoľu ako inštitút rehoľných kanonikov a druhou bulou, z 21. januára 1217, schvaľuje založenie „*rehole, ktorá sa bude nazývať rehoľou kazateľov.*“²⁰

¹⁷ Porov. TUGWELL, S., *Svätý Dominik*. s. 7.

¹⁸ Porov. HINNEBUSCH, W. A., *Dějiny Řádu kazatelů*. s. 9.

¹⁹ Porov. TUGWELL, S., *Svätý Dominik*. s. 25.

²⁰ Porov. HINNEBUSCH, W. A., *Dějiny Řádu kazatelů*. s. 11.

2.1.1 Dominik, muž plný Božieho Ducha

Dominika najčastejšie vidíme zobrazeného ako v rukách drží knihu. A tento detail nie je v žiadnom prípade náhodný, lebo kniha, zvlášť kniha Evanjelií, bola pre Dominika, ako pri štúdiu, tak pri modlitbe, tým hlavným. Dominik vytrvalo čerpal z prameňov Svätého Písma, a tak dychtivo sa z nich napájal, že neúnavne, často bez spánku, prebdel celé noci v štúdiu. Okrem toho prechovával vreľú lásku k Božiemu zákonu, a tak bohumilo a ochotne súhlasil a načúval Ženíchovmu slovu, že cháparosť jeho pokorného srdca prenikala i tajomstvá tých najťažších otázok.

Dominik bol nazývaný „*vir evangelicus*“. Jeho jedinou životnou túžbou bolo kázať pravdu, ktorú si nemohol nechať pre seba. A kázal ju slovom i príkladom. Ale tiež, a to v nezanedbateľnej miere, kázal ju s radosťou. Svetlo v jeho tvári si ľahko získavalo lásku všetkých a vábilo každého, kto na neho pozrel. Bol radostný a prístupný.²¹

Dominikova kresťanská láska nepoznala hraníc. Niektorí ľudia si mysleli, že sa týkala i zavrhnutých. Keď sa Dominika pýtali, z ktorých kníh najviac študoval, odpovedal: „*Študoval som predovšetkým z knihy kresťanskej lásky, pretože tá nás učí všetkému.*“

Jeho apoštolát bol „*originálny, dialogický*“. Chodil peši, jeho aktivity sa heretikom nepáčili. Snažili sa ho zosmiešňovať. Robili si z neho žarty, keď sa to neosvedčilo, začali sa mu vyhrázať, že ho zabijú. On ich odzbrojil svojou „*túžbou po mučeníctve*“. Keď sa dozvedel, že niekde na neho v úkryte čakajú, aby ho zabili, schválne tadiaľ šiel a pri tom si hlasite spieval.

Jedného večera, roku 1203 sa biskup Diego s družinou zastavil v Toulouse. Dominik sa dozvedel, že hostinský je heretik, a tak s ním zostal, po celú noc s ním viedol rozhovor, až ho obrátil. „*Urobil len to, čo bolo treba urobiť v danej chvíli.*“²²

²¹ Porov. MURRAY, P., *Nové víno dominikánskej spirituality*. s. 47

²² Porov. TUGWELL, S., *Svatý Dominik*. s. 10.

2.1.2 Zvláštna milosť sv. Dominika

Dominik pre svojich bratov nezanechal žiadny zbožný text. Bol kazateľom, nie spisovateľom. Prostredníctvom tradície sa nám zachovalo mnoho podrobností o spôsobe jeho kázania a kontemplácie. Jeden z dôvodov, prečo to tak je, je Dominikova neobyčajná povaha. Mal veľmi živú povahu a bol tak ďaleko od toho, aby ju životom modlitby a pokáním potlačoval, že sa prejavoval, ako mimoriadne čulý a uvoľnený. Bol to „úžasne slobodný“ muž.

Pri modlitbe často volal k Bohu tak hlasno, ako mohol. Vďaka tomu bola jeho modlitba pre bratov ako otvorenou knihou. Modlil sa všetkým, čím bol, telom i dušou. I keď sa nám môže prudkosť Dominikovej viery a modlitby zdať mimoriadna, rovnako ako aj dĺžka jeho nočných bdení, „*jeho modlitba bola vždy jednoduchá*“. Stredom Dominikovho života bola hlboká kontemplatívna láska k Bohu. Keď čítame najstaršie správy o spôsobe jeho modlitby, hneď na nás zapôsobí, aké miesto v akte samotnej kontemplácie venuje „*druhým*“, trpiacim a utláčaným.

Boh mu udelil „*zvláštny dar slz*“ za hriešnikov, za úbožiacov a zarmútených. Ich nešťastie cítil veľmi hlboko vo svätyni svojho súcitného srdca, ktoré vo vnútri vrelo a navonok kypelo, takže sa mu oči rozplývali v slzách.²³

V polovici júla 1221 sa Dominik so svojou družinou vypravil do Benátok. Zanechal tam bratov, ktorí sa mali postarať o nové založenie. S bratom Ventúrom sa vrátili do Bologne. Cesta bola náročná a Dominik bol úplne vyčerpaný. Vážne ochorel. Nemal vlastnú posteľ, ani habit na výmenu. Počas choroby prichádzali k nemu novici a on ich povzbudzoval. Svojim bratom sľúbil, že im bude užitočnejší po smrti, než im bol tu na zemi. Zomrel počas slávenia svätej omše, 6. augusta 1221.

²³ Porov. MURRAY, P., *Nové víno dominikánskej spirituality*. s. 17.

Keď umieral, prior v Brescii vo sne videl, ako je Dominik vyťahovaný do neba po dvoch rebríkoch. Jeden rebrík držal Kristus, druhý Panna Mária. Ďalší kňaz, ktorý slúžil svätú omšu, videl Dominika so zlatou svätožiarou, ako v doprovode dvoch ctihodných sprievodcov opúšťa Bologňu.²⁴

2.2 ZALOŽENIE KOMUNITY MNÍŠOK REHOLE KAZATEĽOV

Dominik a biskup Diego rozpoznali, akú výhodu heretikom poskytujú domy ich žien. Vo viacerých ohľadoch plnili úlohu pravoverných kláštorov. Prijímali dievčatá z dobrých rodín už od detského veku. Dominik si s hrôzou uvedomil, že tiež niektoré katolícke rodiny, donútené chudobou, takto zverovali svoje dcéry heretikom. A tak, aby vyšiel v ústrety ich potrebám, rozhodol sa, že založí katolícky kláštor v Prouille blízko Fanjeaux, kde mali svoju základňu. Stalo sa tak koncom roku 1206. Tu začalo biť srdce dominikánskeho apoštolátu.

2.2.1 Vznik prvého dominikánskeho kláštora

Pod vplyvom Dominikovho kázania sa mnoho albigenských žien obrátilo. Nechali sa od neho poučovať a zverili sa jeho vedeniu.

Ale kde mal tieto konvertitky ubytovať? Keď bol vo Fanjeaux, modlil sa na mieste, kde nám dnes túto udalosť pripomína kamenný kríž. Náhle uvidel zostupovať z neba ohnivú guľu, ktorá sa zastavila nad kostolíkom Matky Božej v Prouille. Bolo to v noci pred sviatkom sv. Márie Magdalény. Toto znamenie sa zopakovalo ešte v ďalších dvoch dňoch. Dominik v tomto znamení videl odpoveď a rozhodol sa, že vedľa kostolíka Panny Márie vybuduje nový kláštor. Mal rád toto miesto, už pred tým sa tam často modlil a slúžil svätú omšu.

Dominik týmto prvým sestrám zveril úlohu, ktorú považoval za veľmi dôležitú. Svojimi modlitbami a obetami mali vyprosovať požehnanie a milosť pre jeho kázanie a pre kázanie jeho spolubratov. Zo skúsenosti vedel, že často

²⁴ Porov. TUGWELL, S., *Svätý Dominik*. s. 57.

ani najlepšie slová nestačia a cítil potrebu vyprosovať milosť všetkým zblúdilým. Túto úlohu považoval za hlavnú.

„Tak sa Dominik stáva zakladateľom dominikánskych mníšok, iného nemali. Bol ich prvým otcom a duchovným vodcom“. Paradoxom je, že tento ženský kláštor bol založený v roku 1206, čiže desať rokov pred založením mužskej vetvy.

V nasledujúcich rokoch sa kláštor pre Dominika stáva oázou. Sem sa vracia po úmorných kázaniach a vo chvíľach, keď zo všetkého najviac potreboval samotu, tu našiel domov. Tu mohol ponorený do modlitieb znovu obnoviť a znásobiť svoje sily.²⁵

2.2.2 Dominikov ideál sa šíri a oslovuje i ženy

Dominik osobne, okrem kláštora v Prouille, založil ešte dva ženské kláštory, a to v roku 1218 v Madride a v roku 1219 v Ríme.

Madrid

Rehoľa priťahovala mnohé zbožné ženy, ktoré sa chceli stať pod jej záštitou mníškami. Niektoré z nich zložili svoje sľuby priamo do Dominikových rúk. Mníškam do Madridu napísal list, ktorý sa nám zachoval. Poslal im ho po vlastnom bratovi bl. Manesovi, ktorého poveril, aby sa venoval ich duchovnému vedeniu. Ten sa pre túto prácu, vďaka svojmu kontemplatívne založeniu, výborne hodil. Píše v ňom: *„Brat Dominik, Magister kazateľov, milovanej priorke i celej komunite mníšok v Madride, pozdrav a pranie napredovania zo dňa na deň k lepšiemu! Máme veľkú radosť a vzdávame vďaka Bohu za to, že vám dopomáha k svätému životu a že vás vyslobodil z tohto porušiteľného sveta. Dcéry, pôstmi úporne bojujte so starým protivníkom, pretože veniec získa len tá, ktorá bude zápasit' podľa pravidiel. Doteraz ste nemali miesto na normálny reholný život. Teraz sa však na to*

²⁵ Porov. FOTTA, P., *Dominik kazateľ pravdy*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo Košice, 1991, s. 31.

nemôžete vyhovárať, pretože, vďaka Bohu, máte dom, celkom dobrý, aby ste mohli dodržiavať predpisy reguly. Chcem, aby sa odteraz dodržiavalo mlčanie na určených miestach, totiž v jedálni, v spálni a v kaplnke, a vo všetkom ostatnom nech sa dodržiava váš poriadok. Žiadna sestra nech nevychádza von z brány a nikto nech nevstupuje dnu, okrem biskupa alebo iného preláta, ktorý prichádza za účelom kázania alebo vizitácie. Nešetrite sa pri bičovaní a v bdeniach. Poslúchajte svoju priorku. Nebuďte veľavravné a nestrácajte čas zbytočným rozprávaním. A keďže vás nemôžeme podporiť v časných potrebách, nechceme vás zaťažovať tým, že by niektorý brat mal právomoc prijať alebo priviesť do kláštora nejaké ženy. Túto moc má len priorka s radou svojho konventu. Okrem toho, nariadujeme nášmu drahému bratovi Manesovi, ktorý sa mnoho napracoval i spojil vás v tomto posvätnom stave, aby u vás všetko zariadil a usporiadal tak, ako to bude považovať za vhodné, tak, aby ste mohli prežívať svoje zasvätenie dokonale a sväto. Taktiež mu dávame moc vizitovať a napomínať, a keby bolo potrebné, aj moc zosadiť priorku so súhlasom väčšiny mníšok. Tiež ho oprávňujeme, aby vám podľa svojho uváženia mohol udeľovať niektoré dišpenzy. Pozdravujem vás v Kristovi.“²⁶

Z listu krásne vyplýva akú „veľkú lásku prechovával“ Dominik k mníškam a akú mal starosť o ich duchovný život.

Rím

V Ríme bolo niekoľko kláštorov, ale život v nich nebol v dobrom stave. Mladé dievčatá boli posielané do kláštorov často len preto, že to rodinu vyšlo lacnejšie, než keby sa vydali. Z kláštorov sa preto stávali akési spoločenské kluby namiesto centier duchovného života. Dominik bol poverený ich reformáciou. Našiel pár mníšok, ktoré sa chceli k pápežovmu plánu pripojiť a boli ochotné presťahovať sa k sv. Sixtovi.

Oficiálne otvorenie sv. Sixta bolo určené na Popolcovú stredu 24. februára 1221. Ale prípravy boli prerušené, pretože synovec jedného kardinála

²⁶ LITURGIA HODIN, *Vlastné texty officii Rehole kazateľov*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, s. 390.

mal ťažkú nehodu. Chlapca priniesli vo veľmi zlom zdravotnom stave, zdalo sa, že neprežije. Ale Dominikove modlitby mu navrátili život i zdravie. Otvorenie sv. Sixta bolo odložené na nadchádzajúcu nedeľu.

Dominik podnikol ešte jeden odvážny krok. Požiadal niekoľko mníchov z Prouille, aby mu pomohli pri formácii novej komunity. Tie bez váhania Dominika poslúchli. Vydali sa na dlhú a na tie pomery nebezpečnú cestu do Ríma.

Raz večer, prišiel Dominik k sv. Sixtu. Mníšky už odpočívali, ale keď sa ozval zvon, signál, že prišli bratia, zhromaždili sa v kostole. Dominik mal pre nich „*dlhý duchovný príhovor*“, ktorý im priniesol veľkú útechu. Potom povedal, že by bolo dobré sa niečoho napiť. Sestra, ktorá sa starala o sklep, priniesla víno. Najskôr sa napili bratia a potom podali pohár sestrám. Dominik ich ponúkal, aby smelo pili. Mal rád mníšky, ale nemal rád „*upípané*“ sestry. Nikdy mníškam neudeloval požehnanie, ktoré bolo bežné pri skladaní sľubov, pretože sa obával, že by začali príliš prežívať svoj mníšsky stav, miesto aby vo svojom rehoľnom živote stáli pevne nohami na zemi.²⁷

Dominik sa vždy staral o potreby mníchov ako po stránke duchovnej, tak hmotnej, či v Prouille, Madride alebo v Ríme. Jednou z jeho posledných starostí bolo postaviť Bolognský kláštor pre mníšky a to i za cenu, že bratia pozastavia práce na vlastnom kláštore.

2.3 CHARAKTER STANOV DOMINIKÁNSKÝCH MNÍŠOK

Dominik nepísal žiadnu knihu, ale svojim bratom a sestrám zanechal vynikajúci spis „*Knihu konštitúcií*“. Do tradičného rámca rehoľného života zaviedol, dá sa povedať dramatickú zmenu „*právo dišpenzu*“. Bola to ohromujúca a nečakaná novinka. Vo svetle tohto nového pravidla môže predstavený dišpenzovať brata, alebo sestru vo svojej komunite, ak sa mu to javí užitočné, zvlášť čo sa týka vecí, ktoré by mohli brániť štúdiu, alebo kázaniu, alebo dobrou dušiu. Služba

²⁷ Porov. TUGWELL, S., *Svatý Dominik*. s. 52

kázania, zvlášť u bratov vyžadovala novú slobodu a novú šírku ducha. A ešte niečo, naše Konštitúcie nezaväzujú pod hriechom. Pravidlá, bratia a sestry, prijímajú rozumne „*nie ako otroci, alebo otrokyne pod zákonom, ale ako slobodní ľudia v milosti*“. To prispieva k zaisteniu jednoty a pokoja v celej reholi.²⁸

2.3.1 Zrod prvých stanov

Dominik pre mníšky v kláštore v Prouille vypracoval jednoduché stanovy. Tieto stanovy sa nám nezachovali. Boli však určite rovnaké so stanovami, podľa ktorých žili mníšky u sv. Sixta v Ríme. Tie sú známe ako „*Rehoľa od sv. Sixta*“. Mníšky k nim v rokoch 1228 - 1232 pridali niektoré ustanovenia, aby ich zladili so stanovami otcov a bratov. Dielčie úpravy pre jednotlivé kláštory robili aj jednotliví magistri rehole a provinciáli.

Bl. Humbert z Romans OP v roku 1259, aby zjednotil všetky tieto úpravy, vyhlásil „*revidované stanovy*“ pre mníšky, ktoré platili pre všetky kláštory až do roku 1932.²⁹

Z priloženej prílohy (ide o výňatok z prvých stanov) vidieť, že sa jedná o jednoduché stanovy, ktoré obsahovali kapitoly ako napr.: služba Cirkvi, úklony, pôsty, jedlo, odev, mlčanie, priestupky, práca. Zo súčasného pohľadu môžeme povedať, že ide len o nejaký návod alebo „*recept*“, ako zaistiť určitý poriadok, súdržnosť komunity a vzájomné spojenie. Sú to však prvky, ktoré nemôžeme podceňovať, alebo nimi pohrdať, lebo dopomohli k svätosti mnohým našim sestrám.

Môžeme si tiež všimnúť, že je tu uvedené právo dišpenzu; znamená to bázeň pred celkom osobnou charizmou spolubratov a spolusestier vnútri dominikánskeho spoločenstva. Navonok nebezpečný princíp, ale sv. Dominik radšej podstúpil riziko, než aby sa vzdal ľudského a kresťanského spásneho

²⁸ Porov. MURRAY, P., *Nové víno dominikánskej spirituality*. s. 36.

²⁹ Porov. HINNEBUSCH, W. A., *Dějiny Řádu kazatelů*. s. 23.

významu „*principu dišpenzu*“. Ako všeobecný princíp to bol v stredoveku úplne nový, dominikánsky objav.³⁰

V úvode k „*revidovaným stanovám*“, ktorý napísali bezprostrední žiaci sv. Dominika, pre prvé mníšky našej rehole sa píše: „*Řehole svatého Augustina předpisuje, že naše sestry mají mít jedno srdce a jednu duši v Bohu. Když se tedy řídí v životě jednou řeholí a jsou spojeny poutem jediné profese, je správné, aby byly jednotné i v zachovávaní observancí řádu, který na sebe vzaly. Vnější jednotu chování podporuje a projevuje navenek jednotu vnitřní, jaká má vládnout v srdcích. Ale to bude snadnější a plněji se toho dosáhne, je-li to, co se má dělat, napsáno. Tímto způsobem stránky stanov přesně obeznámí všechny sestry, jaký život mají vést v posvátných zdech kláštera.*“³¹

Z citovaného textu vyplýva, aká cena je pripisovaná spoločnému životu. Vydarené spoločenstvo je kázňou už svojou existenciou. „*Praedicatio Jesu Christi*“, kázanie Ježiša Krista, tak nazýval prvé spoločenstvo v Prouille sv. Dominik. Zachovávanie týchto pravidiel predpokladalo každodenné čítanie „*Božieho slova*“. Pre sv. Dominika bolo úplnou absurdnosťou chcieť hovoriť, alebo svedčiť „*de Deo*“, bez rozhovoru s Bohom, bez vedomého zotrávania v Božej prítomnosti, bez plného osobného osvojenia si evanjelia.

Po 670 rokoch došlo k revízií týchto stanov, v roku 1929 boli promulgované a zladené s Kódexom kanonického práva.³²

2.3.2 Stanovy vypracované v duchu dekrétu „Perfekte caritatis“

V duchu dekrétu „*Perfekte caritatis*“, o primeranej obnove rehoľného života, boli vypracované nové stanovy, do ktorých boli včlenené zásady a doporučenia 2. vatikánskeho koncilu. Tieto boli definitívne potvrdené Apoštolským stolcom, 7. novembra 1986. Usilujú o hlbokú vnútornú obnovu a lepšie prispôsobenie sa duchu a potrebám doby. Dôležité je, že sú to prvé stanovy, kde na ich

³⁰Porov. ENGEL, U., *Dominikánska spiritualita*. Košice: Viena, 2001, s. 36.

³¹ KNIHA STANOV MNIŠEK KAZATELSKEHO ŘÁDU, *Dopis magistra řádu mniškám*. Praha: Kazatelské středisko Československé provincie Řádu bratří Kazatelů, 1992, s. 2.

³² Porov. HINNEBUSCH, W. A., *Dějiny Řádu kazatelů*. s. 129.

koncipovaní sa okrem bratov s veľkou mierou podieľali i samotné mníšky. Každá mala možnosť písomne sa k návrhu vyjadriť a poslať svoje pripomienky. Väčšina mníšok si priala, aby sa stanovy vo všetkom, v čom je to možné, zhodovali so stanovami bratov. Tieto stanovy verne odzrkadľujú ducha sv. Dominika, zakladateľa mníšok Kazateľskej rehole, ktorý tajomstvo jediného Boha v troch Osobách nielen nosil vo svojom srdci, ale aj autenticky žil.

Kniha stanov mníšok rehole Kazateľov obsahuje: dekrét Kongregácie pre rehoľníkov a svetské inštitúty, list magistra rehole mníškam, Rehoľu svätého Augustína, základnú ústavu a samotnú knihu stanov, ktorá pozostáva z dvoch dielov. Prvý diel sa týka života mníšok a druhý diel riadenia kláštora. Prvý diel sa ďalej ešte člení na dve časti; Nasledovanie Krista a Výchova sestier. V dekréte o schválení sa okrem iného píše: *„Mnišky at' jdou ve stopách svatého Dominika a vedou kontemplativní život podle svého zvláštního způsobu. At' pěstují modlitbu a odloučenost od světa, a tak tíhnou den ze dne velkodušněji k dokonalosti svého stavu.“*

3 STANOVY MNÍŠOK REHOLE KAZATEĽOV VO SVETLE TAJOMSTVA TROJICE

V prvej kapitole sme hľadali vzťah medzi Bohom a človekom, hľadali sme spojitosť medzi Bohom a spoločnosťou. V druhej kapitole sme v prameňoch spirituality dominikánskych mníšok objavovali aspekty odrážajúce hĺbku žitej viery v Trojjediného. Prvá kapitola bola vstupom k osvetleniu interpersonálnych vzťahov v rovine prirodzenej a v rovine nadprirodzenej viery a druhá nám ožiarila krásu spirituality, ktorá nám pomôže prenikať do ducha súčasných stanov.

V tejto tretej kapitole pristúpime k jadrú bakalárskej práce. Vybrala som zo stanov články: spoločný život, modlitba a liturgia, duchovné čítanie a štúdium. V texte jednotlivých článkov sa pokúsime nachádzať styčné body medzi tajomstvom Boha Otca, Syna a Ducha Svätého a stanovami, ktoré formulujú náš spôsob mníšskeho života. Vynaložíme úsilie preukázať praktický význam tajomstva Najsvätejšej Trojice, jeho premietania sa do života vo viere za pomoci dokumentu „*Spojila nás v jedno Kristova láska*“, monografie prof. C. V. Pospíšila „*Jako v nebi tak i na zemi*“ ako i ďalších publikácií objasňujúcich toto mystérium.

3.1 SPOLOČNÝ ŽIVOT

Jedným zo základných pilierov dominikánskeho života je spoločný život. Z pohľadu mnohých považovaný za tvrdú askézu. Čo máme na to povedať my, mníšky, keď denne 24 hodín žijeme tesne vedľa seba celé roky. Vzor a prameň odkiaľ môžeme čerpať je v Najsvätejšej Trojici, v prebývaní Božských osôb v imanentnej Trojici a v ich pôsobení vo stvorení.

Rehoľné spoločenstvo nemôže pochopiť ten, kto sa naň nepozera ako na dar zhora a nevychádza z jeho najvnútornejšieho tajomstva, z jeho zakorenenia v srdci svätej a posväcujúcej Trojice, ktorá mu dáva podiel na tajomstve Cirkvi, pre život sveta. Z daru *communio* plynie úloha uskutočniť spoločenstvo, to je

stať sa bratom a sestrou v konkrétnom spoločenstve, do ktorého je človek povolaný, aby v ňom žil. Z veľkodušného a vd'ačného prijatia spoločenstva s Bohom, ktorého sa dostáva úbohým tvorom, vyrastá presvedčenie, že sme zaviazaní zviditeľniť toto Božské spoločenstvo budovaním takých spoločenstiev, ktoré sú naplnené „*radostou a Duchom Svätým*“.³³

3.1.1 Spoločenstvo založené na láske a úcte má základ v Trojjedinom

Nasledovanie Krista nemôže byť vecou osamotených cestovateľov, ale realizuje sa v spoločenstve „*Petrovej lodičky*“, ktorá odoláva búrkam a zasvätená osoba má svojou usilovnou a radostnou vernosťou prispievať k jej správne smerovaniu. Kristova láska zhromaždila veľa učeníkov, aby boli spolu zajedno, a aby ako On a skrze Neho, v Duchu, po celé stáročia dávali odpoveď na Otcovu lásku tým, že „*z celého srdca a z celej duše a zo všetkých svojich síl*“ (Dt 6, 5) milovali Jeho a blížneho „*ako seba samého*“. (Mt 22, 39)

V tejto celej spoločenskej dynamike zostáva Kristus vo svojom Veľkonočnom tajomstve vzorom, ako vytvoriť jednotu. Prikázanie vzájomnej lásky má v nej svoj pôvod, svoj vzor a svoju mieru, musíme sa navzájom milovať, ako On miloval nás. A on nás miloval až k smrti. Náš život je účasť na Kristovej láske, na jeho láske k Otcovi, k bratom a sestrám. Kristova láska je celá a celkom nezištná, vnorená do našich srdc, má nás viesť k tomu, aby sme milovali bratov a sestry s ich slabosťami, problémami a ťažkosťami. Jedným slovom, až sa vzdáme seba samých.³⁴

Jak nás poučuje řehole, shromáždily jsme se především proto, abychom žily v domě svorně a měly jednu duši a jedno srdce v Bohu. Tato jednota přesahuje obvod kláštera a dosahuje plnosti ve společenství s řádem a s celou

³³Porov. ZASVĚCENÝ ŽIVOT VE SVĚTLE REFORMY II. VATIKÁNSKÉHO KONCILU, *Spojila nás v jedno Kristova láska*. Olomouc: Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1997, s. 429.

³⁴Porov. Tamže s. 435.

církvi. Jednomyslnost našeho života, zakořeněna v lásce Boží, má být příkladem všeobecného smíření v Kristu, které naši spolubratři hlásají i slovem.

(LCM 2, § 1, 2)

Cesta oslobodenia takéhoto druhu, vedie k plnému communio a k slobode Božích detí. Vyžaduje však odvahu zrieknuť sa seba samých, prijatím druhého a kladným postojom k druhému i s jeho obmedzenosťou. Týka sa to všetkých, začínajúc od nositeľov autority. Je dobré hneď od začiatku pripravovať jednotlivcov na to, že sú spolubudovatelia a nie len spotrebitelia spoločenstva. Sami sa stávajú spoluzodpovední za vzájomný rast, za to aby sa naučili prijímať s otvorenou ochotou druhého i dar jeho osoby, aby sa stali schopní pomáhať a nechať si pomôcť, dokázať podporiť a dať sa podporiť.³⁵

Mystérium Najsvätejšej Trojice je pre nás školou. Uctieваме si a vyznávame jediného Boha nie v tom zmysle, akoby bol osamotený. Božské osoby sú od seba odlišné. Otec, Syn a Duch Svätý nie sú len mená, ktoré by označovali spôsoby Božieho bytia, pretože sú medzi sebou skutočne odlišní. Táto odlišnosť osôb však nerozdeľuje Božiu jednotu, spočíva v ich vzájomných vzťahoch.

Naše poznanie tajomstva vnútorného života Boha Otca, Syna a Ducha Svätého je v zásade premietnutím Veľkonočného tajomstva. V ňom vtelený Syn dokonale vyjadruje tajomstvo svojej dospelosti úplným darovaním sa Otcovi, do vnútorného života večnej Trojice. Nakoľko Syn koná len to, čo vidí, že koná jeho Otec (*porov. Jn 5, 19*) a nakoľko Ježiš je obrazom neviditeľného Boha – Otca, potom Synovo sebadarovanie vydáva svedectvo o prvotnom večnom sebadarovaní Otca Synovi. Naš Boh je totálnym úkonom osobného sebadarovania, sebazmarenia a zároveň paradoxného dovŕšenia v láske, ktorá je silnejšia než smrť. Ak sme teda vyzývaní k tomu, aby sme položili život za bratov (*porov. 1 Jn 3, 16*), aby sme niesli s Kristom kríž, aby sme vychádzali zo seba v láske k druhým, aby sme dokonca milovali i svojich nepriateľov, potom Boh od nás nežiada nič, čo by sám nerobil a čím by sám nebol. Evanjeliové

³⁵ Porov. Tamže s. 436.

požiadavky nachádzajú svoj pravý zmysel a základ v Trojjedinom. Trinitárny obraz Boha premietnutý do života nás učí vyjsť zo seba. Je skutočným darom, vďaka ktorému nám Otec, Syn a Duch Svätý otvárajú prístup k účasti na svojej večnej sláve, svätosti, spravodlivosti, na živote v plnosti.³⁶

Tradičné chápanie komunity, spoločenstva, niekedy stálo len na hodnote rehoľných observancií, dnes sa dáva akcent na vzťahy, a to vzťahy osobné a spoločenské. I keď každý vzťah nesie obeť. Hodnotu a pevnosť osoby vytvára kvalita jej vzťahov, schopnosť nadviazať životný styk s inými skutočnosťami, ktoré sú pravými hodnotami, predovšetkým s inými osobami. Byť osobou je darom Božiemu dieťaťu. Sme k obrazu a k podobenstvu Božiemu stvoreniu, ako osoby. Prijímame darované bytie, sme tu a svojmu životu hovoríme „áno“. Dorastáme do celku, prechádzame určitými protikladmi a stávame sa osobnosťami. Z toho vyplýva, že človek je osobou nezávisle na tom, či vstúpi alebo nevstúpi do určitého vzťahu k inému človekovi.

V našom živote však existuje jeden vzťah, ktorý je podstatný. Nikto z nás nevstupuje do osobného bytia inak ako syn alebo dcéra. Každý z nás je nevyhnutne synom či dcérou. Naša osoba je bytostne spojená so synovstvom alebo dcérstvom, a pretože žiadny človek nie je bytostne otcom alebo matkou, naša prirodzená existencia odkazuje na prazákladný vzťah k Bohu Otcovi, na našu bytostnú účasť na večnom Božom synovstve, na darovaní sa tejto účasti, teda na Duchu Svätom. Skrze Ducha sme v Trojici. Boh urobil z človeka svoje „Ty“ a doprial mu, aby mal v Bohu svoje vlastné, špecifické „Ty“. V tomto vzťahu „Ja – Ty“ spočíva človekova bytnosť (esencia). A jedine preto, že ho Boh ustanovil v tomto vzťahu „Ja – Ty“ so sebou samým, človek môže vstupovať do medziosobných vzťahov k ostatným ľuďom.³⁷

V Trojici sa osoby rozlišujú vzájomnými vzťahmi. U sv. Tomáša Aquinského o osobách Najsvätejšej Trojice čítame: „Božská prirodzenosť je dokonale rovnaká vo všetkých troch osobách. Z tohto hľadiska neexistuje rozdiel. Jediným rozdielom je „svojbytný (esenciálny) vzťah“, ktorý vytvára

³⁶Porov. POSPÍŠIL, C. V., Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi*. s. 88-89.

³⁷ Tamže s. 352.

Osobu. Tak sa Otec nazýva Otcom, pretože celá jeho skutočnosť je vo vzťahu k Slovu – k Synovi. Obdobne Syn znamená vzťah k Otcovi a Otec a Syn vo vzájomnej láske vydychujú Ducha Svätého. V Bohu je Osoba sama Vzťahom.³⁸

Ježiš ako človek existuje a žije neustále vo vzťahu k Otcovi a celý jeho život na zemi i jeho oslávenie sú prepisom večného vychádzania Syna z Otca, večnej Otcovej aktivity plodenia Syna, ale tiež ľudským vyjadrením večnej Synovej odpovedi na túto Otcovu iniciatívu. Ak poslanie Syna je základnou iniciatívou Otca, potom jeho návrat k Otcovi sa odohráva vďaka Ježišovej ľudskej slobode vyjadrenej v poslušnosti. Boh Otec stavia do stredu svojho záujmu Krista, rovnako Kristus stavia do stredu svojho záujmu Boha Otca, sú to dve tváre jednej lásky, odraz večného dialógu lásky medzi Otcom a Synom. Vďaka skutočnosti, že Syn sa stal človekom, vzťah Otec – Syn, je sprítomnený v stvorení a prelína sa so vzťahom Boh – človek. Ak Kristus je nový Adam, potom platí, že originál vzťahu človek – Boh je od večnosti v Bohu ako vzťah medzi Otcom a s ním jednej podstaty rovným Synom.³⁹

3.1.2 Symfónia jednoty v rozličnosti a rozličnosti v jednote

Každá jedna sestra sa má snažiť o to, aby nenarušovala spoločenstvo, ale naopak, prispievala k jeho upevneniu. Máme sa prijímať také, aké sme, nepochybovať o snahách a dobrých úmysloch, všetky sme plné slabostí. Sú medzi nami rozdiely, ale nie každý rozdiel musí vyvolávať ťažkosť. Naopak, navzájom sa máme doplňovať a pomáhať si. Denne, by sme si mali položiť otázky: *Žije sa iným so mnou ľahko? Uľahčujem im vzájomné prijatie a zomknutie? Usilujem o jednotu sama so sebou a so spolusestrami navzájom?*“ Len vtedy naša jednota presiahne múry kláštora a dosiahne plnosť s celou Cirkvou.

Otec, Syn a Duch Svätý prebývajú vzájomne jeden v druhom, pritom ale táto dokonalá jednota nestiera rozdiely medzi osobami, ktoré dôsledne

³⁸ TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Theologická summa* I. q. 29.

³⁹ Porov. POSPÍŠIL, C.V., *Ježiš z Nazareta, Pán a Spasiteľ*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 189.

zostávajú sami sebou. Trojjediný je nielen zdrojom a pravzorom jednoty, ale zároveň tiež prameňom diferencií a identity. Bez nich nie je možné spoločenstvo, ktoré je symfonickou harmóniou jednoty v rozličnosti a rozličnosti v jednote. Nevyhnutne platí, že imanentná Trojica nie je len maximom jednoty ale tiež maximom diferencií.⁴⁰

Jako v cirkvi apoštolů, tak i mezi námi se společenství zakládá, rozvíjí a upevňuje v témže Duchu. V něm přijímáme od Boha Otce jedinou vírou Slovo, jedním srdcem na ně nazíráme a jedním hlasem je chválíme. V něm tvoříme jedno tělo, máme účast na jednom chlebě, v něm konečně máme všechno společné.

(/LCM 3, §1)

Trojčné tajomstvo je živé spoločenstvo s Otcom a Synom a to v Duchu Svätom. Človek Otca poznáva natoľko, nakoľko je sám v Synovi. A táto plnosť vstupu do Syna, do originálneho vzťahu synovstva, je možná jedine vďaka Božiemu osobnému sebadarovaniu, teda vďaka plnosti pôsobenia Ducha Svätého v človekovi a v spoločenstve veriacich. Obdarovaný však naplno vstupuje do synovstva v Duchu až svojim vlastným, slobodným rozhodnutím a tým, že vyjde zo seba, sebadarováním. Toto rozhodnutie sa nepreukazuje, ale koná alebo nekoná. Sv. Pavol tvrdí, že tí, ktorí sú obdarovaní Božím a Kristovým Duchom, majú Kristovo zmýšľanie, majú oveľa hlbší pohľad do tajomstva Syna, nielen podľa tela, ale predovšetkým podľa Ducha.⁴¹

Boh človeka berie vážne, a preto človek vstupuje do hry ako slobodná bytosť reflektujúca svoje spoločenstvo a tiež, že v Trojici sa Otec v určitom slova zmysle naplňuje nie v sebe, ale v Synovi a Syn nie v sebe, ale v Otcovi. Sebadarovanie, vlastná osobná identita, tak v Trojici nie je mysliteľná ani odlišná od toho, ako je „Ja“ chápané zo strany „Ty“, čo ustanovuje ono tajomné „My“ – Ducha Svätého. Na tejto forme poznania máme mať účasť.

⁴⁰ Porov. POSPÍŠIL, C. V., Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 97.

⁴¹ Tamže s. 201.

Duch nás pripodobňuje s Kristom v tom, ako sa modlíme, vedie nás k zjednoteniu s Kristovou obeťou. Robí nás spoločenstvom, ktoré je vnútorne zjednotené v Kristovi. Naša skúsenosť s Božím Duchom, povaha nášho poznania musia v tomto svete zostať ako nedokončené, otvorené. Pretože osobu plne poznáme až keď sa uzavrie jej vlastný príbeh. Príbeh Ducha svätého v dejinách spásy však stále trvá a uzavrie sa až v eschatologickej plnosti.⁴²

3.1.3 Sesterské odpúšťanie má účasť na tajomstve Trojice

Veľmi dobre vieme, že bez vzájomného odpustenia a zmierenia, by život v našich rehoľných komunitách nemohol existovať, bolo by to len také živorenie. Sv. Pavol na mnohých miestach vo svojich listoch píše o zmierení: „Ale to všetko je od Boha, ktorý nás skrze Krista zmieril so sebou a zveril nám službu zmierenia“. (2 Kor 5, 18)

Sesterské upozorňovaní at' je mezi námi vždy skutkem milosrdenství a at' se děje s pokorou srdce a rozvážně, podle toho, co připomíná svatý Otec Dominik bratrům a sestrám: „ At' nikoho neposuzují. A vidí-li dělat něco, co se jim zdá špatné, at' mají za to, že je to dobré, a předpokládají, že to bylo uděláno s dobrým úmyslem. Vždyť lidský soud je často mylný!

(LCM 5)

Ideál spoločenstva nesmie zabúdať, že každá kresťanská skutočnosť stavia na ľudskej slabosti. Dokonalé „ideálne spoločenstvo“ na tomto svete nenájdeme, dokonalé spoločenstvo svätých je našim cieľom v nebi. Žijeme v dobe stáleho budovania a rastu. Stále je možné byť lepším a spoločne kráčať k tomu spoločenstvu, ktoré uplatňuje do praxe odpustenie a lásku. V spoločnom živote sa nemôžeme vyhnúť konfliktom, ale nedokonalosť spoločenstva nás

⁴² Tamže s. 208.

nesmie zbavovať odvahu. Veď jednota spoločenstva musí byť postavená na odpustení a zmierení.⁴³

Uzmierenie ako obnova pravého spoločenstva všeobecne je nie len úkonom poškodeného, ktorý odpúšťa, ale vyžaduje i úkon toho, ktorý poškodil, a ktorý priznáva svoju vinu a v pravdivosti hlbkej pokory prijíma odpustenie. Nechá sa odpustením preniknúť a premeniť. Nechá sa uzmierniť. To v poslednom dôsledku znamená, že ten, ktorý poškodil, sa svojím zmýšľaním spodobuje s poškodeným. Spolu s ním odsudzuje vlastné previnenie a zakusuje zo svojej strany v sile pravej lásky bolesť poškodeného, ako by to bola jeho vlastná bolesť. Tak sa obnovuje jednota v rozličnosti. Tak sa uskutočňuje spoločné víťazstvo nad zlom rozdelenia ako jediné objatie, medzi otcom a márnotravným synom. K nemu však vedú dve rozdielne cesty, jediný bozk, ktorý je však možný len tam, kde sa stretnú dve tváre. Milovať človeka znamená vystaviť sa riziku zrady, riziku bolesti. Skutočne odpustiť druhému, keď nám spôsobil veľkú bolesť, je nad naše ľudské sily. Odpustenie je prejavom vnútornej slobody, je víťazstvom nad zlom hriechu, oslobodením sa zo siete zla v zakúšanej bolesti. Prameňom takéhoto odpustenia a pravým zdrojom takejto slobody je jedine Najvyšší. Na kríži sa zjavuje „*bolesť*“, ktorú vo svojej všemohúcnosti dobrovoľne zakúša „*Ten*“, ktorý miluje.⁴⁴

Jedna jediná bolesť, jedna osoba Prostredníka, Uzmieriteľa, ktorý na svojom tele ničí hradbu rozdelenia. Nemyslíme si, že keď vo sviatosti zmierenia sa nám dostáva uzmierenia s Bohom, že sme na Božie odpustenie dokázali odpovedať len a výhradne z vlastnej sily. Potrebujeme k tomu silu milosti, vďaka ktorej poznávame seba a Boha, vďaka vliatej cnosti lásky zakúšame bolesť, ktorú sme spôsobili svojim hriechom druhému. To všetko pôsobí Boh skrze Ukrižovaného mocou Ducha lásky.⁴⁵

Otec, Syn a Duch Svätý sú odpustením samým, lebo odpustenie znamená, že poškodený je jednoducho slobodný od všetkého zla, od nenávisti, od túžby

⁴³ Porov. ZASVĚCENÝ ŽIVOT VE SVĚTLE REFORMY II. VATIKÁNSKÉHO KONCILU, *Spojila nás v jedno Kristova láska*. čl. 26.

⁴⁴ Porov. C.V. POSPÍŠIL, *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 359.

⁴⁵ Tamže s. 360.

po pomste. Keď človek odpúšťa, oslobodzuje sám seba z pút zla. Skutočnosť, že Otec, Syn a Duch Svätý sú odpustením, odpovedá ich jednoduchosti a transcencii. Ten kto zakúsil skutočnú krivdu, vie veľmi dobre, že odpustenie nie je čímsi ľudským. Odpustenie je skutočne Božské, je to víťazstvo nad zlom hriechu, nelásky, nepodobnosti s Trojjediným, ktorý je plnosť života, bytia, lásky, veľkodušnosti prejavujúcej sa vo veľkorysom odpúšťaní. Trojjediný sa predsa nenechá vo svojej láske k človekovi determinovať hriechom tvorca a práve preto dáva vychádzať slnku nad dobrými i zlými. Ježišov kríž predstavuje akoby generálnu absolúciu nad všetkými hriechmi sveta, je znamením nepremožiteľnej lásky Otca, Syna a Ducha Svätého ich bezhraničnej slobody a všemohúcnosti. Kto sa však trvale uzaviera Otcovmu milosrdenstvu, svetlu, láske, tomu niet pomoci. Trojjediný slobodu, ktorú daroval človekov, neznásilňuje.⁴⁶

Dielo zmierenia, uskutočnené Ukrižovaným zahrňuje celé stvorenie, nemá len rozmer zmierenia človeka s Bohom, ale tiež rozmer zmierenia s ľuďmi a tiež zmierenia človeka so sebou samým a so stvorením. Jednotlivé dimenzie zmierenia evokujú v našej myslí tvar kríža: zmierenie so sebou samým ukazuje na priesečník ramien kríža, zmier s Bohom tá časť zvislého dreva kríža, ktorá smeruje k nebi, vodorovné drevo kríža reprezentuje zmierenie s ostatnými ľuďmi. Spodná časť zvislého dreva vbodnutá do zeme, odkazuje na zmier so stvorením.⁴⁷

Kristus hlásal univerzálne bratstvo v Otcovi, ktorý nás učinil svojou rodinou. Učil rovnosti bratstva a zmieru vzájomným odpúšťaním. Premohol štruktúry moci a panovačnosti. Dal nám príklad, ako sa má slúžiť a seba postavil na posledné miesto. Pri poslednej večeri zveril svojim učeníkom nové prikázanie vzájomnej lásky: „*Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa vzájomne milovali, ako som ja miloval vás, tak sa máte i vy navzájom milovať.*“

*(Jn 13, 34 ; 15, 12)*⁴⁸

⁴⁶ Porov. POSPÍŠIL, C. V., Náčrt trinitárnej teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 504.

⁴⁷ Porov. POSPÍŠIL, C. V., *Ježiš z Nazareta, Pán a Spasiteľ.* s. 361.

⁴⁸ ZASVĚCENÝ ŽIVOT VE SVĚTLE REFORMY II. Vatikánského koncilu, *Spojila nás v jedno Kristova láska.* čl. 9.

3.2 MODLITBA A LITURGIA

Boh sa prejavuje často v neprítomnosti, v prázdnote ako je voľný priestor medzi krídlami cherubínov v chráme, alebo prázdny hrob v záhrade. Život mníšky je preniknutý prázdnom, alebo toto prázdno je voľný priestor, do ktorého prichádza bývať Boh.

3.2.1 Modlitba, vstupná brána do srdca Trojice

Boh sv. Dominika je Bohom milosrdenstva a dominikánska mníška má podiel na Dominikovom dare „*priviesť hriešnikov*“ do vnútornej svätyne milosrdného Boha. Kontemplatívny súcit vyúsťuje do modlitby, učí nás byť vnímavými na utrpenie a duchovné rozpoloženie iných, počuť ich volanie o pomoc. Žiadame od Boha to, čo potrebujeme a ďakujeme za vypočutie. To vyvoláva možno detinský spôsob nášho nachádzania sa vo svete, ako by sme neboli schopné niečo urobiť samé. V skutočnosti je potrebná zrelosť. V dnešnej spoločnosti, kde všetko má svoju cenu, žiadať je považované ako pád. Ale ak žijeme v reálnom svete stvorenom Bohom, tak žiadať si to, čo potrebujeme, znamená byť pravdivý a spoznať v Bohu „*Tvorcu nášho dobra*.“ A ešte viac. Odpoveď na naše prosby je niekedy spôsob, akým Boh pôsobí na svet. Boh si praje, aby sme prosili, aby mohol dávať v odpovedi. Modliť sa neznamena nútiť Boha zmeniť názor. Priateľstvom nám Boh splňa to, o čo žiadame.

Celý život mnišek ať je tedy uspořádán jednotně k uchování ustavičné vzpomínky na Boha. Slavením eucharistie a božského oficia, čtením a rozjímáním posvátných knih, tichými modlitbami, bděními a prosbami ať všechny usilují o stejné smýšlení jaké měl Ježíš Kristus. V mlčení a pokoji ať vytrvale hledají Boží tvář a neustále prosí Boha naší spásy, aby dovedl ke spáse všechny lidi. Ať vzdávají díky Bohu Otci, že je povolal z temnot k svému podivuhodnému

světlu. Ať je v jejich srdcích vryt Kristus, který byl za všechny přibit na kříži. Jestliže budou toto všechno plnit, budou skutečně mniškami řádu Kazatelského.

(LCM 74, §4)

Tento bod stanov jasne osvetľuje aké miesto má modlitba v živote mníšok. Celý náš život je usporiadaný a nasmerovaný na trojjediného Boha. Jedlo, spánok, práca, uvoľnenie, nie sú prekážkou k spojeniu s Bohom. Každý okamih svojho života sa snažíme žiť v duchu modlitby, s obrazom ukrižovaného Krista, ktorý je vtlačený do našich sŕdc. Osvojujeme si „*Jeho*“ zmysľovanie a vkladáme ho do lásky k Otcovi a k svetu.

Život pre Boha vytvára duchovné ovzdušie, pohľad ustavične uprený na „*Neho*“ vierou, srdce zamerané k „*Nemu*“ nádejou, duša sa stále viac premieňa v „*Neho*“ láskou. Taká duša prekročí všetky viditeľné veci a upevňuje svoje prebývanie v Bohu, v spoločnosti troch Božských Osôb. Táto kontemplatívna viera, ktorá je praktická, vedie naše jednanie a odhaľuje nám Božský zmysel veľkých udalostí na tomto svete, ale i najmenších podrobností nášho života. Nezastavuje sa u druhotných príčin. Duša osvietená Svätým Duchom, darom rozumu, poznania a múdrosti, posudzuje všetky veci v Božom svetle, s pohľadom upreným na Trojicu. Jej jedinou túžbou je, aby sa stratila v Bohu a tam sa radovala z Trojice v jednote.

3.2.2 Eucharistia, prameň a vrchol kresťanského života

Čím sú všetky krásy pozemské v porovnaní s krásou Trojice? Čím sú najobávanejšie mocnosti tohto sveta v porovnaní so zvrchovanou vládou nad vesmírom toho, ktorý tým, že sa hral, stvoril všetky svety? Boh je nadovšetko Otec, Syn a Duch svätý, Trojica v jednote, Jednota v Trojici. Boh je Otec v nekonečnej plodnosti. Boh je Syn, Boh splodený Otcom. Boh je Duch Svätý, dych lásky Otca a Syna.⁴⁹

⁴⁹ Porov. PHILIPON OP, M., *La Trinité dans ma vie*. Paris: Editions Saint – Paul, 1956, s. 60

Jediný Kristus, prostredník, pri svätej omši obetovaný z čistej lásky v mene svojej Cirkvi, môže dávať vystupovať k Otcovi naše modlitby. Svätá omša je najvznešenejším úkonom bojujúcej Cirkvi. Pre každého z nás je to najvyšší okamžik, kde náš osobný život dostáva nekonečnú cenu naším spojením sa s Kristovou chválou.

V liturgii se zpřítomňuje tajemství spásy, a to především v eucharistii. V ní přijímáme Krista, připomínáme si památku jeho umučení, duch se plní milostí a dává se nám záruka budoucí slávy. Mnišky, vyvolené k Boží chvále, oslavují spolu s Kristem Boha za věčný úradek jeho vůle a za obdivuhodné rozdělování milostí. Prosí Otce milosrdenství za celou církev a za potřeby a spásu celého světa. Tento šťastný jásos připodobňuje církev putující k církvi oslavené (Hubertus a Romanis, Opera cit. II, n. 58).

Proto je slavnostní konání liturgie opěrným bodem a duší celého našeho života. Jeho jednotnost má svůj základ především v liturgii.

(LCM 75)

Slávenie eucharistie je najväčšou príležitosťou pripodobenia sa Kristovi. Tu ho prijímame v hlásanom Slove a v účasti na eucharistickej večeri. V spojení s Ním plnšie ďakujeme Otcovi za jeho nesmierne dary a vyprosujeme spásu pre všetkých ľudí. Eucharistia je prameň a vrchol nášho zasväteného života. Svojim pôvodom, štruktúrou a cieľom poukazuje na tajomstvo Trojice.

Tajomstvo Boha Otca, Syna a Ducha Svätého poznávame výlučne na základe toho, ako sa prejavuje v stvorení a predovšetkým v dejinách spásy. Kristovo historické telo je viditeľným a reálnym symbolom večného Slova a ak celé ľudstvo patrí k ekonomickej, či spasiteľnej Trojici, potom eucharistické telo musíme tiež zaradiť do ekonomickej Trojice. Ježiš Kristus vo svojom historickom živote i vo svojej eucharistickej prítomnosti je skutočne najvyšším zjaviteľom Trojice a spolu s Duchom Svätým zdeľovateľom vnútrobžského života človekovi.

Vieme, že Otec vo večnom úkone plodenia daruje Synovi všetko, čo má a Syn ako dokonalý obraz Otca, svojho Ploditeľa napodobňuje a daruje Otcovi celú prijatú božskú prirodzenosť. Otec je prvý Štedrý a Syn prvý dokonale Vďačný, ako ten, kto večne „Je“ vďakovčinením, kto vlastne „Je“ eucharistiou. Duch Svätý tu vychádza ako Dar, ako spolumilovaný. Toto trojičné sebadarovanie je čistým úkonom života, lásky, bytia. Večná eucharistia „odohrávajúca sa“ v ustavičnom „Teraz“ v imanentnej Trojici sa tak stáva aj našou eucharistiou, a preto sa tu vrcholne naplňuje „ako v nebi, tak i na zemi“.⁵⁰

Nikto z nás nie je schopný urobiť zo seba takú totálnu odpoveď synovskej vďačnosti, sebadarovania sa Bohu Otcovi v Synovi a Duchu Svätému. Je nám umožnené v prorockom geste vstupovať do Krista. On sám ako Veľkňaz doplňuje našu nedostatočnosť, a tak sú naše modlitby, naše námahy, naše obeti Bohu Otcovi príjemné, pretože sú v Synovi, preniknuté obetným plameňom nekonečného Ducha. To všetko je v súlade s vôľou nebeského Otca, pretože sa tak vo stvorení naplňuje jediná vôľa, byť v druhých a hostiť druhých v sebe. Sme povolaní, aby sme sa spolu s Kristom skutočne stali eucharistiou. Možno to znie trochu provokatívne, ale „stať sa eucharistiou“ je nielen vrastanie človeka do Trojice, ale tiež jeho „stávanie sa Cirkvou“ spolu s ostatnými. Eucharistia tak jasne ukazuje, že obrazom, podobou Trojice nemôže byť nikto sám, mimo vzťahov k ostatným. Každý človek je utkaný na trinitárnej osnove, žiadne „Ja“ sa nemôže rozvinúť bez „Ty“ a bez „My“.⁵¹

Keď chceme naplno prežívať tajomstvo Boha Otca, Syna a Ducha Svätého, musíme počítat so stále intenzívnejším spodobovaním sa s Ukrižovaným. Pretože práve týmto spôsobom sa naplňuje naše stávanie sa eucharistiou, naše dospievanie synov a dcér v Synovi a tiež sa naplňuje tajomstvo nášho krstu v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.⁵²

⁵⁰ Porov. POSPÍŠIL, C. V., Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi*. s. 538., 540.

⁵¹ Porov. s. 546.

⁵² Porov. s. 549.

3.2.3 Liturgia hodín, dielo dokonalej oslavy Trojjediného Boha

Ak je Eucharistia srdcom nášho mníšskeho života, liturgia hodín je pravidelným pulzovaním, na ktorom je všetko ostatné závislé. Je posväcovaním času, oslavou Slova spevom, dialógom a mlčaním, v každej z hlavných častí dňa.

Mnišky jsou povinny každodenně slavit v chóru celý běh božského officia.

(LCM 79)

Tento každodenný rytmus so siedmimi dobami modlitby a slávením Eucharistie vytvára štruktúru, okolo ktorej máme usporiadaný svoj život. Pri slávení liturgie hodín, ktorá je modlitbou Cirkvi, sme spojené nielen medzi sebou, ale s celým Božím ľudom na nebi i na zemi. V spojení s Kristom obetujeme svoje modlitby Otcovi v mene celého tvorstva. Stále hlbšie sa usilujeme prenikať do tajomstva stvorenia a vykúpenia.

Ak stvoriteľom sveta je v prvom rade Boh Otec a svet je stvorený ako účasť na večnom synovstve v Duchu Svätom, potom je zrejmé, že Otec si praje, aby jeho dielo, najmä vo svojom vrchole, teda v človekovi, dosahovalo väčšej dospelosti a slobody. Praje si, aby sa stvorení synovia a dcéry stále viac pripodobňovali s Ním. Nebeský Otec nechce, aby sme zostali ustavične nedospelí, vedie nás často trnistou cestou dozrievania a zbožštenia.⁵³

3.2.4 Splynúť ako malá kvapka vody v kalichu bohatstva Trojice

Svojou vrúcnou modlitbou objímame pevne Toho, ktorý nás posilňuje svojou milosťou. S ním vstupujeme do Otcovho lona a dostávame dar lásky Ducha, ktorý sa vylieva do našich srdc.

Kontemplácia nie je pre nás niečo statického, ale dynamický život v Trojici, ktorá v nás prebýva. K tomu však nedochádza za jednu noc. Sú to

⁵³ Porov. POSPÍŠIL, V. C., Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 109.

hodiny, roky trpezlivého čakania a neúnavného hľadania Kristovej tváre. Uskutočňuje sa to tým, že sa denne venujeme súkromnej modlitbe a rozjímavému štúdiu Svätého písma. Nenaplnujeme svoje vnútro malichernosťami a prázdny poznáním. Musíme dávať pozor, aby sa aj liturgia nestala len prázdny, vonkajším obradom, ak ju nebudeme obohacovať životom pravej modlitby a hlbokým vnútorným duchom. Každá z nás si uvedomuje, že ani súkromná modlitba nie je len pre ňu samu. Mniška, ktorá žije v Kristovi, zakúša nielen nesmiernu lásku Otca a Syna v Duchu, ale tiež prejavuje Božiu lásku k celému svetu.

At' mají mnišky srdce obrácené k Bohu a nikdy neochabují v modlitbě. (Lk 18, 1) Proto když skončí liturgickou modlitbu, at' se horlivě a pečlivě věnují modlitbě vnitřní, která tolik ležela na srdci svatému Otcí Dominiku, prvním bratrům a sestrám našeho řádu. (Humbertus a Romanis, Expositio in Regulam S. Augustini, cap. XXVII.)

(LCM 89)

Boh, ktorý je láska nás miluje, nie pre našu krásu, dokonalosť, výkonnosť. Jeho láska na tom nezávisí. Človek bytostne túži byť milovaný. Pravá láska je slobodná. Boh miluje všetkých, bez rozdielu, a preto má dôvod žiadať od nás, aby sme milovali i svojich nepriateľov. On je prvý, kto svojou láskou premáha nedostatok lásky v nás, a tak nás oslobodzuje, aby sme boli schopní takej istej slobodnej lásky. Záleží na našej odpovedi. Bez nej nemôžeme plne vstúpiť do Trojice. Dôjst' svojho naplnenia v Synu a v Duchu Svätom.⁵⁴

Vychádzanie zo seba predpokladá otvorenie sa, sebazmarenie z lásky k druhému. Táto kenóza, ktorá je zároveň ustúpením druhému a vytvorením miesta pre neho vo svojom vnútri, stáva sa predpokladom perichoretického prebývania mimo seba v inom. Dosahuje svojho vrcholu v extázi – paschálnom prechode – exitu, teda v smrti z lásky k druhému. Kristus dosahuje svojou extázou – exitom v hodine kríža dokonalú disponovanosť prebývať nielen

⁵⁴ Porov. POSPÍŠIL, V. C., Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi*. s. 103.

v Otcovi, ale zároveň tiež v srdciach svojich učeníkov. Toto Synovo prebývanie v srdci učeníka je základom nášho spodobenia sa s Ním. Paschálne tajomstvo jasne dokladá, že plná perichoréza, plná jednota v rozličnosti a rozličnosť v jednote, nemôže nastať bez kenóze. To je cena našej spásy a najhlbší trinitárny základ tajomstva Cirkvi, ktorá sa zrodila na Kristovom kríži.⁵⁵

Kristus tajomne preniká do vnútra toho, kto ho vo viere a v láske prijíma za svojho Pána. To je prvá fáza duchovného života, ktorá býva pre človeka radostná. Okusuje Synovu prítomnosť vo svojom vnútri, ale nastáva druhá fáza, kedy je vyzývaný, aby prechádzal cestou sebadarovania. Na jej konci ho čaká prebývanie v Otcovi, podľa vzoru Krista. Dokonalá perichoréza je vzájomná, partnerská. Nastáva obdobie duchovných vyprahnutí a nocí, ktoré vedú k tomu, aby nielen Syn prebýval v srdci človeka, ale aby tiež človek prebýval v Synovi a spolu s ním, či v ňom, tiež v Otcovi. Tento dynamický podiel na plnosti synovstva je pochopiteľne darom daným v sile vnútrobožského Daru, ktorým je Duch Svätý. Trojjediný tak ostáva pre človeka veľkolepou výzvou k ustavičnému seba prekonávaniu a sebazmareniu z lásky k druhému.⁵⁶

3.3 DUCHOVNÉ ČÍTANIE A ŠTÚDIUM

Duchovné čítanie a štúdium dominikánskych mníšok je obzvlášť zamerané pre porozumenie Božiemu Slovu. Nad spoločenstvami s pápežskou klauzúrou visí hrozba nudy: žiť stále na jednom mieste, stále s tými istými ľuďmi, počúvať tie isté žarty a jesť stále to isté.

Ale Slovo je vždy nové, osviežuje večnou mladosťou Boha.

⁵⁵ Porov. Tamže s. 397.

⁵⁶ Porov. Tamže s. 399.

3.3.1 Duchovné čítanie, verná ozvena Božieho slova

Ako dominikánske mníšky venujeme každý deň časť svojho času štúdiu Svätého písma a duchovnému čítaniu, ktoré vedie k skutočnému rozhovoru s Bohom

Boží slovo je Kristus. Jemu nasloucháme v Písmu svätém: z celého jeho obsahu zaznívá Kristus. Jeho slyšíme v hlase cirkve, když nám o něm mluví ve svátostech víry, v učení svých pastýřů a v příkladech světců. Jeho slyšíme, když se svět a naši bratři a sestry dožadují naší lásky. Neboť jen jeden je Duch Kristův, který vnitřně uzpůsobuje naši mysl pro svá vnuknutí.

(LCM 97, § 2)

Ať se sestry vyhýbají starostem a marnostem světa. Působením Ducha svatého ať v sobě nechávají rozvíjet símě Božího slova, jeho přijímáním se vnitřně obnovují a stále více se připodobňují Kristu.

(LCM 99)

Sväté písmo má svoj pôvod v Božom zjavení, v Božom sebadarovaní, ktoré prúdi od Otca prostredníctvom Syna a Ducha Svätého do našich sŕdc. Od Ducha Svätého dostávame vieru, poznávame Božieho Syna, z ktorého ako z prameňa vyviera sila a pochopenie celého Svätého Písma. Nie je možné, aby do neho niekto vnikol, ak nemá v sebe vieru. Vieru z hľadiska hermeneutiky môžeme chápať ako priznávané a reflektované predporozumenie. Žiadna interpretácia, nie je bez určitého predporozumenia.⁵⁷

Sväté písmo je plnosť večného šťastia. Sú v ňom obsiahnuté slová večného života, ktoré keď sa vyplnia, vtedy naozaj spoznáme lásku presahujúcu každé naše poznanie.

⁵⁷ Porov. POSPÍŠIL, C. V., *Struktury myšlení v dogmatické teologii. Hermeneutika mystéria*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 31.

Podle příkladu svatého Otce Dominika, který stále s sebou nosil evangelium svatého Matouše a listy svatého Pavla a uměl je téměř nazpaměť, mají mít mnišky v rukou především Písmo svaté a rozjímavým způsobem je studovat. Jako blažený Otec se mají od četby pozdvihovat k modlitbě, od modlitby k rozjímání a od rozjímání k nazírání.

(LCM 98, § 1)

Aby sa Božie slovo mohlo dotknúť všetkého čím sme, musíme do neho vniesť každý aspekt našej ľudskosti. Našu inteligenciu, naše city, náš zmysel pre krásu, našu skúsenosť, naše ťažkosti, naše nádeje. Cez Božie slovo sa skláňa k nám sám Boh, aby nás potešil a uzdravil. Cez toto Božie slovo zakusujeme lásku celej Trojice. K Otcovi musíme pristupovať s čistou vierou. Dokázať zohnúť kolena svojho srdca, aby nám dal pravé poznanie a s poznaním pravdivú lásku k Nemu. Keď dokážeme takto poznávať a milovať, len vtedy budeme môcť zakúšať šírku, dĺžku, výšku a hĺbku Svätého písma. Takýmto poznaním budeme môcť dospieť k najhlbšiemu poznaniu a k nesmiernej láske Najsvätejšej Trojice, kde je stav a naplnenie celej pravdy a všetkého dobra.

3.3.2 Štúdium, neustále pokorné hľadanie prístupu k tajomstvu Trojjediného

Štúdium, a to Písma a teológie, by malo byť súčasťou nášho napredovania v láske. Láska nasleduje poznanie a milujúca duša sa usiluje nasledovať pravdu a zaodiť sa ňou.

Pokiaľ ide o dejiny štúdia u dominikánskych mníšok, máme málo svedectiev. Vieme len, že Dominik osobne poučoval mnišky u sv. Sixta o reholi. Z toho vyplýva, že tu nemôžu byť žiadne pochybnosti o tom, čo sa týka ich dominikánskej identity, ku ktorej štúdium patrí ako podstatný prvok. V prvých stanovách sv. Sixta a v stanovách z Montargis štúdium patrí k rehol'nému životu mníšok.

Vždyť studium, podstatná součást řádových observancí, doporučovaná jistým způsobem svatým Dominikem prvním sestřám (Srv. Institutiones s. Sixti, XX. Constitutiones sororum Montargis, XXIII.), nejen živí kontemplaci, ale také napomáhá pěstování evangelijních rad s osvícenější věrností, protože odstraňuje překážky, pocházející z nevědomosti, a vychovává praktický úsudek. Mimoto slouží k jednomyslnosti a konečně, poněvadž vyžaduje vytrvalost a musí čelit těžkostem, je to jedna forma askeze a rovnováhy.

(LCM 100, § 2)

Štúdium Písma môže byť niekedy ťažké, pretože sa obávame, že bude otrasené naše najvnútornejšie presvedčenie. Musíme prejsť znepokojujúcim objavom, že sme nepochopili text. Ale práve tam je naša pokora pred Slovom, ktorú vlastníme a ktorá nás pozýva vydať sa na cestu. Musíme mať odvahu, akú mala Mária, ktorá pri vypočutí anjelovho odkazu „*sa zarazila nad touto rečou a rozmyšľala, čo je to za pozdrav*“ (porov. Lk 1, 29). Nechať sa prekvapiť Slovom, ktoré znamená vždy viac, ako by sme si predstavovali. „*Či nám nehorelo srdce, keď nám rozprával cestou a otváral Písma?*“ (porov. Lk 24, 32). Štúdium Svätého písma obnovuje v nás schopnosť nadšenia a štúdium teológie prináša šťastie. Bývalý magister rehole, fr. Timothy Radcliffe OP, pri jednej svojej návšteve na Slovensku povedal: „*počas mojich návštev v kláštoroch sa často pýtam mníšok, akú teológiu rady študujú; vo všeobecnosti nastane ticho a rýchlo zmenia tému*“. Teológia je všeobecne považovaná ako intelektuálna, nezrozumiteľná. Ona je však súčasťou nášho hľadania Pána v záhrade, nášho smädu po zmysle nášho vstupu do tajomstva lásky. Jej znakom je, že sa šíri v modlitbe, v adorácií i v skutočnej vnútornej slobode.

Čo nám o štúdiu konkrétne hovoria stanovy? „*Štúdium sa má konať metodicky (LCM 100, §1), svetlom a prameňom je Boh.*“ (LCM 101, §1)

Čo to znamená metodicky? Ten, kto nie je uvedený do metódy myslenia v dogmatickej teológii musí nevyhnutne zostať akoby mimo hru. Ak človek nevie, prečo sa podnikajú určité kroky, nemôže dospieť k hlbšiemu porozumeniu, nie je schopný sám správne urobiť najjednoduchšie dogmaticko-teologické myšlienkové operácie. Predkladaná látka ho nemôže zaujať, pretože sa redukuje na odriekanie určitých „viet z Denzingera“.⁵⁸

Dogmatická teológia je interpretačná veda a interpretácia je oveľa viac než výklad, preto aj metóda je skôr umením ako súhrnom pravidiel. Ak zvládneme metódu, máme základné kritéria pre posudzovanie toho, čo sa v dogmatickej teológii deje a sme len veľmi ťažko manipulovateľný. A ak ju zvládneme „tvorivým“ spôsobom, môžeme dospieť k prekvapivým záverom. Je to ako v architektúre, musíme rešpektovať pravidlá statiky, aby stavba obstála, stavať však môžeme tvorivým spôsobom. Dnes máme celú radu „materiálov“, o ktorých sa veľkým scholastikom ani nesnívalo, pri aplikácii pravidiel správneho teologického myslenia, môžeme stavať celkom inak ako oni a pritom v zásade tak, ako by títo veľkí majstri stavali dnes. To je jednota v rozličnosti a rozličnosť v jednote, koreňom tejto jednoty je mystérium Trojjediného.⁵⁹

Teológia nie je len „o Trojjedinom“, ale je tiež prejavom našej participácie na živote Trojjediného, teda v určitom slova zmysle „v Trojjedinom“. Nie je krst ako sviatosť viery základom nášho kresťanského života? A nie je náš skutočný kresťanský život základným východiskom a určitým cieľom teologickej reflexie? Pravá teológia nie je možná bez viery, ale viera nie je len pritakávanie k určitým náukám vyjadrených ľudskými slovami, ale tiež naším prežívaním účasti na vnútrotrinitárnej vzťahovosti. Naše teologické usilovanie by malo vždy začínať prosebnou modlitbou, ktorá je výrazom našej pripravenosti nechať sa obdarovať a malo by sa uzatvárať doxológiou, ktorá je výrazom našej vd'ačnosti a nášho prebývania v Synovi skrze pôsobenie Ducha Svätého.⁶⁰

⁵⁸ Porov. POSPÍŠIL, C. V., *Struktury myšlení v dogmatické teologii. Hermeneutika mystéria.* s. 14.

⁵⁹ Tamže s. 16.

⁶⁰ Tamže s. 23.

Ako preniknúť do tajomstva Trojjediného?

Světlo a pramen našeho studia je Bůh. V dávných dobách mluvil mnohokrát a různými způsoby, a naposledy mluví v Kristu. Jeho prostřednictvím se po seslání Ducha svatého plně zjevuje v církvi tajemství Otcovy vůle a myslí všech tím jsou osvíceny.

(LCM 101, §1)

Našou prvou pohnútkou musí byť úžas z prežívania tajomstva viery, túžba po poznaní a túžba po stretnutí s Tým, ktorý sa nám podivuhodne daruje a zároveň nás nekonečne presahuje a tak pred nami otvára niečo, čo môžeme definovať ako večná budúcnosť a nekonečný priestor slobody.

K tomu nám má pomôcť metóda načrtnutá v koncilovom dokumente 2. vatikánskeho koncilu *Optatam Totius* v čísle 16 :

„V dogmatické teológii at' se zachovává tento postup: nejprve se vyloží biblická témata, pak se vysvětlí, jaký je přínos Otců východní i západní církve při věrném předávání a objasnění jednotlivých zjevených pravd a dále se seminaristům předvedou další dějiny dogmatu ve vztahu k všeobecným církevním dějinám. Proto aby se pokud možno co nejlépe objasnila tajemství spásy, bohoslovci at' se učí hluboko do nich pronikat pomocí spekulace za vedení sv. Tomáše a tak poznávat jejich vzájemnou spojitost. At' jsou také tak vedeni, aby viděli, že tato tajemství v liturgických úkonech a v celém životě církve jsou stále přítomná a že v nich působí. At' se také učí hledat rozřešení lidských problémů ve světle zjevení, promítat zjevené věčné pravdy do měnlivého stavu lidského počínání a sdělovat současným lidem tyto pravdy způsobem jim přiměřeným.“⁶¹

⁶¹ DRUHÝ Vatikánský sněm, *Dokumenty*. Řím: Křesťanská akademie, 1983, s. 308.

Ako sme si mohli všimnúť na prvom mieste nestojí dogma alebo téza, ale Písmo, nie vytrhnutý citát, ale téma obsiahnutá v Svätom písme, teda teológia obsiahnutá v Božom Slove.

Prvá časť štúdia dogmatickej teológie je nazývaná AUDITUS FIDEI, charakteristická pozorným a pokorným „počúvaním“ prameňom, t.j. pozorným štúdiom písomných materiálov. Zahrňuje apoštolskú tradíciu, Sväté písmo a výroky učiteľského úradu Cirkvi. Tieto tri prvky nie je dobré oddeľovať alebo odtrhovať. Je však potrebné ich rozlišovať a nezamieňať. Každý prvok má svoju identitu a funkciu vo vzťahu k ostatným dvom a vo vzájomných pomeroch štrukturálne odkazujú na tajomstvo Trojjediného. Apoštolská tradícia určitým spôsobom odkazuje na Boha Otca, zatiaľ čo napísané Božie slovo odkazuje na osobu vteleného Syna, ktorá je verným obrazom apoštolskej tradície, obdobne ako je Syn obrazom Otca. Magistérium odkazuje na osobu Ducha Svätého, ktorý je garantom jeho neomylnosti. Toto všetko nás nasmerováva k plnosti nášho poznania Božieho tajomstva, nášho spasenia, nášho zbožštenia, ku ktorému dospejeme až v eschatologickej plnosti.

Druhá časť štúdia má špekulatívny charakter, a preto sa nazýva INTELLECTUS FIDEI. Ide tu o hlbšie porozumenie pravdám viery, skúmanie ich vzájomných vzťahov. Toto porozumenie nesmie však ostať na intelektuálnej úrovni, do seba uzavreté, ale prepojené so životom z viery. Úlohou teológie je, aby reflexia bola integrálnou súčasťou prežívania tajomstva viery a živého odovzdávania viery.⁶²

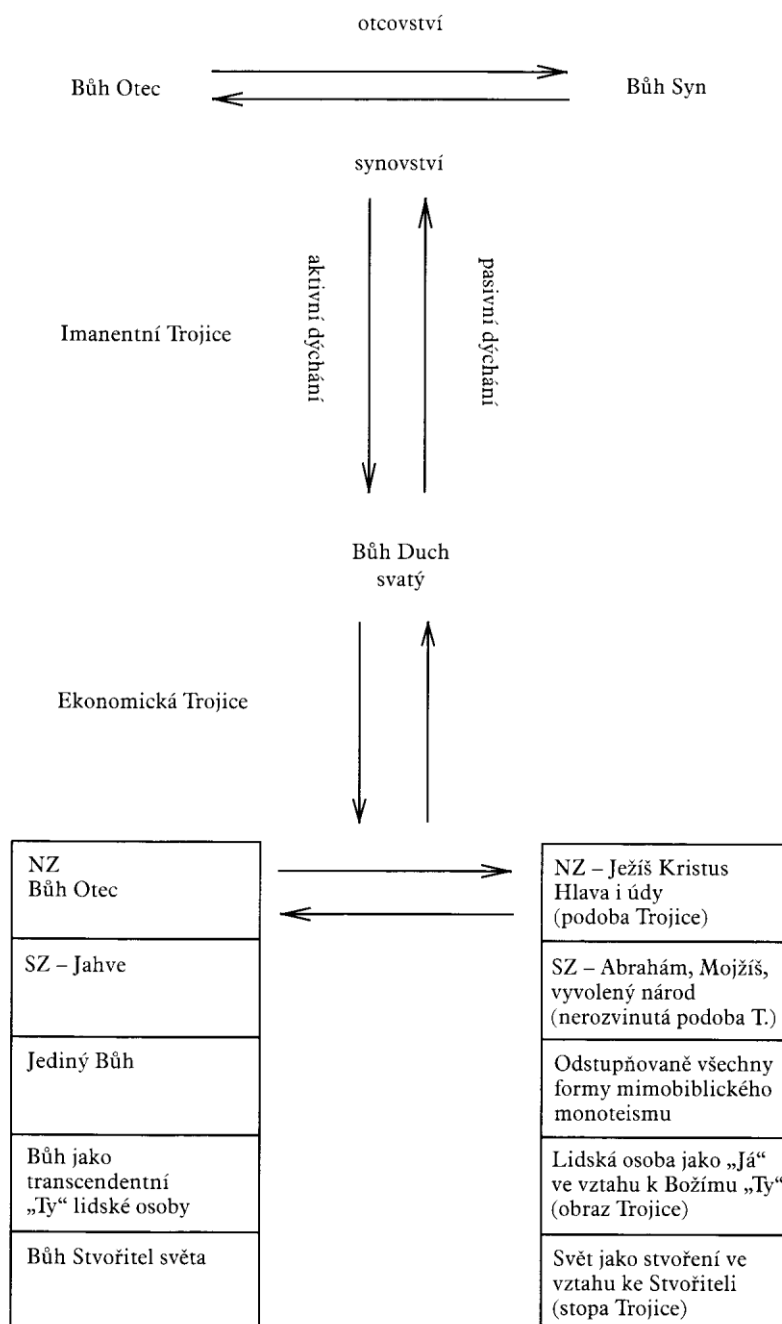
Náš kontemplatívny život má ustavične čerpať z Božieho tajomstva. Preto je dôležité, aby sme mali základy a metódu pre osobnú i spoločnú formáciu, ktoré by boli stále a neboli by prenechané príležitostným skúsenostiam.

⁶² Porov. POSPÍŠIL, C. V., *Struktury myšlení v dogmatické teologii. Hermeneutika mystéria* s. 70., 88.

Svetlom a prameňom nášho štúdia je Boh, ako čítame v stanovách, ale aký Boh? Boh, ktorý je samotár? Alebo Boh, ktorý je Otec, Syn a Duch Svätý.

K hlbšiemu pochopeniu nevysloviteľného o Božom živote nám pomôže schéma prof. C. V. Pospíšila, ktorá je základom nielen trinitológie, ale v podstate všetkých traktátov dogmatickej teológie.

Schéma č. 1:

V prvom rade je potrebné podtrhnúť, že v tejto schéme sa poradie vychádzania osôb v imanentnej Trojici a poradie poslania osôb v ekonomickej Trojici majú k sebe ako originál a obraz v zrkadle. Duch Svätý vychádza primárne z Otca a odvodene zo Syna, aktívne dýchanie je reálne identické s otcovstvom a synovstvom. Stvorená obdoba otcovstva a synovstva sa realizuje v Duchu Svätom, lebo sa jedná o slobodné sebadarovanie Otca a Syna stvoreniu, ktoré dosahuje svojho vyvrcholenia v človekovi. Z vnútrobožského Daru sa vzhľadom k stvoreniu stáva Darcom spolu s Otcom a Synom, čomu odpovedá línia aktívneho dýchania v ekonómii. Línia, ktorá vychádza od stvoreného analogátu otcovstva – synovstva a nadväzuje na pasívne dýchanie, predstavuje vzostupnú líniu, ktorá umožňuje perichoretické prelínanie ekonomickej a imanentnej Trojice. Duch Svätý tak nie je len putom lásky medzi Otcom a Synom v imanentnej Trojici, ale tiež putom perichoretického zjednotenia medzi interioritou Božej Trojice a jej extatickou formou v stvorení.⁶³

Takto uchopené štúdium nás neuzatvára do abstraktného intelektualizmu, ani nás neobmedzuje do úzkej oblasti akéhosi narcizmu, ale naopak stáva sa podnetným dialógom a delením, výzvou ku kontemplácii a k modlitbe, pri neustálom hľadaní Boha. Jednoducho povedané vedie nás priamo do srdca Najsvätejšej Trojice.

⁶³ Porov. POSPÍŠIL, C. V., *Náčrt trinitární teologie. Jako v nebi, tak i na zemi.* s. 30-31.

ZÁVER

Mnohí sme sa už stretli s tým, že keď niekto počuje o Najsvätejšej Trojici, hovorí, že sa jedná o tak veľké tajomstvo, že nemá zmysel príliš o ňom uvažovať. Láska však vzbudzuje v nás túžbu po hlbšom poznaní toho, ktorého milujeme. Usilujeme o hlbšie poznanie Boha, ktorému sa klaníme a otvárame svoje srdcia jeho láske.

Viera v Trojicu nám umožňuje pochopiť *„kto sme, odkiaľ pochádzame, kde ideme a akou cestou tam ideme“*. Veríme, že sme boli stvorení k obrazu Trojice, že naša ľudská bytosť vychádza z večnej Múdrosti a Lásky Otca, že sme boli zachránení vtelením jediného Syna a darom Ducha Svätého, a že sme povolani, aby sme sa podieľali na blaženom spoločenstve Otca, Syna a Ducha Svätého. Táto trinitárna viera nám pomáha objavovať kontemplatívny rozmer kresťanskej existencie. Rozjímať o Trojičnom tajomstve nie je nič iného ako upriamiť svoj vnútorný pohľad k prameňu našej existencie, k nevyčerateľnej studnici Života, ktorá k sebe volá všetkých ľudí.

Cieľom tejto práce bolo interpretovať Stanovy mníšok rehole Kazateľov vo svetle tajomstva Trojice. Za pomoci historicko-analytického prístupu sme našli v živote sv. Dominika, zakladateľa rehole Kazateľov, aspekty odrážajúce pôsobenie trojjediného Boha v jeho živote. Bol to muž evanjelia, otvorený na pôsobenie Ducha Svätého *„prijímať nové výzvy“*. Jeho originálny, dialogický apoštolát bol založený na interpersonálnom vzťahu. Muž úžasne slobodný, svoje charakterové rysy živej povahy nepotláčal ani pri modlitbe. Pritom jeho modlitba odrážala hĺbku kontemplatívnej lásky k Bohu a k druhým. Dominikovo srdce bolo plné súcitu s trpiacimi a s hriešnikmi. Mal veľkú radosť zo spoločného života, z bratského a sesterského života lásky. On toto tajomstvo jediného Boha v troch Osobách nielen nosil v srdci, ale autenticky žil, ako sme mali možnosť postrehnúť. Všetky tieto jeho charakterové vlastnosti sme objavili pri zrode prvej komunity i v stanovách. Prvé spoločenstvo v Prouille nazval *„Praedicatio Jesu Christi“*, kázanie Ježiša Krista. Už v prvých stanovách mníšok sme našli *„právo dišpenzu“*, ktoré znamená bázeň pred

osobnou charizmou spolubrata, alebo spolusestry vo vnútri spoločenstva. Prvotným zdrojom komunitných vzťahov nie sú však stanovy, ale trinitárna viera v Boha Otca, Syna a Ducha Svätého, aká sprevádzala sv. Dominika a preniesla sa aj do stanov mníšok. Boli založené na multiplikovaní života jednoty v Trojjedinom Bohu: vzťahu k nebeskému Otcovi a k otcovi sv. Dominikovi, vzťahu k Synovi Božiemu, novému obrazu vykúpeného človeka a vzťahu k synom ľudským, nesmrteľným dušiam, vzťahu k Duchu Svätému, Posvätiťovi a k duchu sv. Dominika, zakladateľa posvätného diela interpersonálne nasmerovaného jedinečným spôsobom na Boha a na spásu človeka. Sú to veci, ktoré nás odkazujú na Trojjediného. Určujú ducha rehole, utvárajú krásu spirituality a sú nutnou súčasťou našej identity ako sme sa presvedčili. Preto aj súčasné stanovy verne odzrkadľujú charizmu sv. Dominika.

Zistili sme, že Trinitárne mystérium je v stanovách implicitne prítomné. V texte vybraných článkov sme sa stretli s hodnotami „jednota, láska, sloboda, spoločenstvo, milosrdenstvo“. Toto mystérium však vo vzťahu k týmto hodnotám spravidla nie je uvedené výslovne. Výslovná zmienka o Najsvätejšej Trojici chýba. Jednotlivé osoby, Boh Otec, Syn, Duch Svätý sú uvedené, ale žiadala by sa väčšia jasnosť. Nakoľko tajomstvo Najsvätejšej Trojice je ústredným tajomstvom kresťanskej viery a kresťanského života. Je to tajomstvo Boha, aký je sám v sebe. Toto tajomstvo je teda prameňom všetkých ostatných tajomstiev viery a svetlom, ktoré ich osvetľuje.⁶⁴

Písanie práce bolo pre mňa veľkým obohatením, novou skúsenosťou a poznaním, ktoré mi začína otvárať prístupové cesty do centrálného tajomstva kresťanskej viery, do Trojice. Trinitárna viera sa netýka len mystickej skúsenosti niekoľkých vyvolených, ale má význam pre nás všetkých. Uvedomujem si, že je to téma, ktorá ma presahuje a z mojej strany pre hlbšie pochopenie si to bude vyžadovať neustály návrat k pokornému štúdiu s čistým srdcom. Text stanov je akoby ikonou, ktorá mi ukazuje cestu do srdca Trojice.

⁶⁴ KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1999, č. 234.

Trojica nás všetkých pozýva, aby sme žili spoločne v priateľstve „*aby aj oni boli v nás jedno*“. (porov. Jn 17, 21)

Život dominikánskych mníchov, podľa ducha sv. Dominika je rozšírením života Trojice. Trojica v nás a my v Trojici, tajomné vzájomné prenikanie. Tajomstvo, ktoré neprebádame, ale môžeme vstupovať do jeho vnútra. Tajomstvo, ktoré vyžaruje svetlo a slobodu, a ktoré sa nám odhaľuje.

ZOZNAM LITERATÚRY

PRAMENE

ANALECTA SACRI ORDINIS FRATRUM PREDICATORUM. Romae:
Typis Vaticanis, 1897. 380 s. ISBN sa neudáva

KNIHA STANOV MNIŠEK KAZATELSKÉHO ŘÁDU, Praha: Kazateľské
středisko Československé provincie Řádu bratří Kazatelů, 1992. 83 s.
ISBN sa neudáva.

OSTATNÁ LITERATÚRA

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ SNĚM. *Dokumenty*. Řím: Křesťanská akademie,
1983. 723 s. ISBN sa neudáva.

ENGEL, Ulrich. *Dominikánska spiritualita*. Košice: Vienaľa, 2001. 111 s.
ISBN 80- 88922-69-0.

FOTTA, Peter. *Pri prameni filozofie*. Bratislava: Typi Universitatis
Tyrnaviensis, 2005. 434 s. ISBN 80-8082-029-5.

FOTTA, Peter. *Dominik kazateľ pravdy*. Košice: Východoslovenské
vydavateľstvo Košice, 1991. 78 s. ISBN 80-234-0027-4.

HINNEBUSCH, William. *Dějiny Řádu kazatelů*. Praha: Krystal OP, 2002. 141s.
ISBN 80-85929-54-6.

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1999. 918 s. ISBN 80-7162-259-1.

KONGREGACE PRO INSTITUTY ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA A SPOLEČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. Instrukce. Obnovené úsilí zasvěceného života v třetím tisíciletí. *Znovu začít od Krista*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. 58 s. ISBN 80-7266-129-9.

KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA. Inštrukcia. *Služba authority a poslušnosť*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha, 2008. 70 s. ISBN 978-80-7162-740-1.

LITURGIE HODIN. *Vlastné texty officii Rehole kazateľov*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 1068 s. ISBN 978-80-7192-919-2.

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE. Lidská osoba stvořená k Božímu obrazu. *Společenství a služba*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. 62 s. ISBN 80-9271-971-9.

MURRAY, Paul. *Nové víno dominikánské spirituality*. Praha: Krystal OP, 2010. 142 s. ISBN 978-80-87183-20-5

PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLIVOST A MÍR. *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 534 s. ISBN 978-80-7195-014-1

PHILIPON OP, Marie. *La Trinité dans ma vie*. Paris: Editions Saint – Paul, 1956. 118 s. ISBN sa neudáva.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. Některé otázky ekleziologie společnosti.
Teologické texty: Časopis pro teologii a službu v církvi. Praha: Vyd.
Královská kolegiální kapitula sv. Petra na Vyšehradě, 1998.
ISSN 0862-6944.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. Struktury myšlení v dogmatické teologii.
Hermeneutika mystéria. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství,
2005. 242 s. ISBN 80-7195-001-7.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel.* Kostelní Vydří:
Karmelitánské nakladatelství, 2006. 415 s. ISBN 80-7195-000-9.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. Náčrt trinitární teologie. *Jako v nebi, tak i na zemi.*
Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 590 s.
ISBN 978-80- 7195-123-0.

SALVE, Trojice. *Revue pro teologii a duchovní život.* Praha: Krystal OP, 2006.
č. 3-4. 212 s. ISSN 1213-6301.

SVĚTÉ PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Trnava: Spolok svätého
Vojtecha, 1998. 2623 s. ISBN 80-7162-236-2

TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Theologická summa I.* (Preklad: Soukup OP, Emilián)
Olomouc: Vyd. Edice Krystal, 1937. 1041 s. ISBN sa neudáva.

TUGWELL, Simon. *Svatý Dominik.* Praha: Krystal OP, 2008. 59 s. ISBN 978-
80-85929-91-1

VITA CONSECRATA, Posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II.

O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1996. 139 s. ISBN 80-7113-187-3.

ZASVĚCENÝ ŽIVOT VE SVĚTLE REFORMY II. VATIKÁNSKÉHO KONCILU (Dokumenty z let 1964 – 1997). *Spojila nás v jedno Kristova láska.* Olomouc: Matice Cyrilometodějská s.r.o., 1997. 511 s. ISBN sa neudáva.

ZOZNAM SKRATIEK

Gn	Kniha Genezis
Dt	Deuteronómium
Mt	Evanjelium podľa Matúša
Lk	Evanjelium podľa Lukáša
Jn	Evanjelium podľa Jána
1 Kor	Prvý list Korint'anom
2 Kor	Druhý list Korint'anom
Gal	List Galat'anom
Ef	List Efezanom
Rim	List Rimanom
LG	Lumen gentium – Vieroučná konštitúcia o Cirkvi
DV	Dei verbum – Vieroučná konštitúcia o Božom zjavení
č.	číslo
čl.	článok
s.	strana
Porov.	Porovnaj
OP	Ordo Predicatorum – Rehoľa Kazateľov
LCM	Liber Constitutionum moniales ordinis Predicatorum – Kniha stanov mnišek Kazatelského rádu

Priloha: Výňatok z prvých stanov mníšk Kazateľskej rehole,
uverejnených v Analectach Sacri ordinis fratrum Praedicatorum, 1897.

— 337 —

VETERA MONUMENTA LEGISLATIVA

SACRI ORDINIS PRAEDICATORUM

EX SAECULO A NATIVITATE CHRISTI TERTIO DECIMO, ORDINIS PRIMO.

(Cf. ANALECTA ORD. PRAED., volum. II, pp. 610 et seq.
et volum. III, pp. 26, 98, 162 et seq.)

IV.

LIBER CONSTITUTIONUM
SORORUM ORDINIS PRAEDICATORUM.

(Ex exemplari codicis Ruthenensis
in Archivo Generali Ordinis Romae asservato.)

Prima forma, qua Sororum Constitutiones cognoscimus, ab ipso SS. Patriarcha DOMINICO exarari fertur (1) pro Sororibus monasterii S. Sixti de Urbe (2); quas dein Constitutiones ob reverentiam Divi Institutoris ad alia monasteria Prulianum (3), Matritense (4), Bononiense, Pissiacense, Montisargentei, Rothomagense auctoritate Sanctae Sedis extensas videmus. Constitutionum Sororum (sub hac primaeva forma) textum habes integrum in Bulla Gregorii IX « Ne hostis antiquus » sub die 23 octobris 1232 data et Bullario Ord. Praed., tom. VII, pag. 410 inserta. Quo anno praecise conscriptae sint non constat; sed, ut verisimilius, anno 1220 eo tem-

pore quo S. DOMINICUS moniales S. Sixti ultimum visitavit, priusquam ad partes Bononiae remeasset. Attamen cum in his Constitutionibus textus de Capituli Generalis ac Prioris Provincialis auctoritate in Moniales promatur, unde certo inferes post Capitulum Generale anno 1221 habitum, ubi Ordo in Provincias distributus est, partes (ubi de auctoritate Fratrum in Moniales) sive ab ipso Patriarcha, sive a B. IORDANO priori redactioni fuisse superadditas. Caeterum iam ante tempora S. RAYMUNDI originem repetunt, tum quia in illis textu continuo edictis distributio in varia capita non adhuc reperitur, tum etiam quia diplomati anno 1232 scripto iam insertae extant. Sicut et pro Fratribus Liber Consuetudinum, cuius textum iam apud ANALECTA nostra, volum. II, pag. 621 edidimus, ita et pro Sororibus illae primaevae Constitutiones a S. P. DOMINICO conditae.

Alteram vero formam Constitutionum Sororum, hactenus ineditam, habemus ex codice Ruthenensi, iam saepius citato (5), et in Archivo Ordinis Romae

(1) Ita Rŕnus P. BREMOND, in Bullario Ordinis, tom. VII, pag. 413, nota 1^a; innixus, ut conici potest, Litteris Innocentii IV (cf. Bullar. Ord. Praed., tom. I, pag. 183 Constit. Ex parte vestra; 18 augusti 1248) ubi dicitur: « Ex parte vestra fuit propositum coram Nobis, quod, cum beatae memoriae S. DOMINICUS, Institutor Ordinis Fratrum Praedicatorum et fundator monasterii vestri deliberatione provida duxerit statuendum, ut ad maiorem quietem vestram rectoribus idoneis habeatis, qui curam vestri gerant in spiritualibus, et temporalibus diligentem, ac alia ibidem statuta ediderit salubria et honesta, ipsaque postmodum fel. rec. GREGORIUS Papa Praedecessor noster in eodem monasterio mandaverit inviolabiliter observari, haec confirmari a Nobis humilliter supplicastis. Vestris igitur supplicationibus inclinati statuta huiusmodi, sicut provide facta sunt auctoritate Apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo etc. »

(2) Licet enim, ut ait Rŕnus P. BREMOND in adnotationibus Bullarii (tom. I, pag. 86) « Moniales Prulianae informarint Sixtinas, uti

« videre est ex praeis monumentis Archivi Ordinis et ex Fr. BENE-DICTO DE MONTEFASONE apud ECHARD, tom. I, Scriptor. Ord. Praed., « pag. 83 », attamen conformis chronologiae ultimarum vitae S. Patriarchae annorum, et textui ipsi praedictarum Constitutionum (ubi loquitur de Capituli Generalis et de Prioris Provincialis auctoritate in moniales) videtur has Constitutiones pro Monialibus S. Sixti sub fine vitae Patriarchae exaratas, mox ab aliis monasteriis Sororum tunc existentibus amplexas fuisse. Praeterea antiquius diploma (quod saltem nunc nobis est compertum), ubi haec Constitutiones primaevae Sororum reperiuntur, tantum de monasterio S. Sixti edit mentionem. In eo quidem Gregorius IX (die 23 octobris 1232) extendit ad Sorores Poenitentes S. Mariae Magdaleneae « regulam B. Augustini et « institutiones Ordinis Monialium S. Xisti de Urbe. »

(3) GREGORIUS IX, Scimus in tuo desiderio, 24 martii 1236. — INNOCENTIUS IV, Ex parte vestra, 18 augusti 1248.

(4) GREGORIUS IX, Ex parte dilectorum 7 aprilis 1236.

(5) Cf. ANALECTA ORD. PRAED., volum. II, pag. 620, col. I, B. IV.

asservato. Quam eodem tempore, ubi per BB. HUGONEM et HUMBERTUM Constitutiones Fratrum ordinabantur, etiam pro Sororibus fuisse redactam omnino certum est, et quia haec forma Constitutionum Sororum formam Constitutionum Fratrum in Comitibus Ordinis annis 1254, 1255 et 1256 sanctam verbo fere ad verbum adsequitur, et quia ibidem non inveniuntur Constitutiones anno 1259 (1) in Capitulo Generali confirmatae; unde quidem inferes annum 1256 inter et annum 1259 hanc formam Constitutionum Sororum originem repetere. Etenim ab initio Ordinis semper fuit servata haec regula iuris, videlicet Sororum Constitutiones ad tramitem Constitutionum Fratrum sanciri. Quod enim vetustissima praxi iam habetur longius antequam textu scripto in Comitibus Generalibus (2) fuerit edictum.

Quisnam fuerit compilator huius redactionis nobis remanet incompertum, sed, ut verisimilius, vel ipsi BB. HUGONI et HUMBERTO attribui necesse est, vel alicui fratri commissione sive a Magistro, sive a Capitulo Generali Ordinis data.

Lectorem praemonere decet, non ex fonte praecipuo sicut ex codice prototypo liturgico B. HUMBERTI, sed ex copia seu exemplari altera quidem parte saeculi decimi tertii transcripto, et codici Ruthenensi inserto deprimi textum Constitutionum Sororum infra editum. Quare, licet ipsum textum edamus absque ulla verborum mutatione, interpunctionem ab amanuensi deturpatam ad similitudinem codicis prototypi B. HUMBERTI reposuimus.

*Incipiunt constitutiones sororum
ordinis fratrum predicatorum.*

Lectio. Quoniam ex precepto regule iubentur sorores habere cor unum, et animam unam in domino, * iustum est ut quae sub una regula et unius professionis uoto uiuunt, uniformes in obseruancia canonice religionis inueniantur: quatenus unitatem quae interius seruanda est in cordibus, foueat et representet uniformitas exterius seruata in moribus. Quod profecto eo

competentius et plenius poterit obseruari. * si ea quae agenda sunt, scripto fuerint commendata: si omnibus qualiter sit uiuendum, scriptura teste innotescat. * si mutare uel addere, uel minuere nulli quidquam propria uoluntate liceat: ne si minima negligant, paulatim defluant. Ad hoc tamen in conuentu suo quae praest dispensandi cum sororibus habeat potestatem, cum sibi aliquando uidebitur expedire: nisi in hiis in quibus magister, uel prior prouincialis, uel eorum uicarii ex causa aliter ordinarent. Priorissa etiam utatur dispensacionibus: sicut aliae sorores.

Leccio. Ut igitur unitati et paci sororum prouideremus, * librum istum quem librum constitutionum appellamus diligenter conscripsimus per certa capitula infra scripta distinctum: ut quod queritur facilius inueniatur. Declaramus autem quod constitutiones non obligent sorores ad culpam, sed ad penam tantum: nisi propter preceptum uel contemptum.

Sequuntur distinciones capitulorum qui infra continentur.

De officio ecclesie	I
De inclinacionibus	II
De suffragiis mortuorum	III
De ieiuniis	IIII
De cibo	V
De collacione	VI
De infirmis	VII
De minucione	VIII
De lectis	IX
De uestitu	X
De communitate rerum	XI
De communione et lauatura capiti et tonsura	XII
De silencio	XIII
De recipiendis	XIIII
De nouiciis et earum instruccione	XV
De professione	XVI
De leui culpa	XVII
De media culpa	XVIII
De graui culpa	XIX
De grauiori culpa	XX
De grauissima culpa	XXI

(1) Ut constat ex textu sub fine Capituli xxiii, ubi Sorores uno anno post professionem elapso ad electionem Priorissae admittantur; in Comitibus vero Ordinis anno 1259 confirmata est Constitutio qua iubetur Fratres, qui usquedum sicut et Sorores anno post professionem admittentur ad electionem sui Prioris, non amplius admitti nisi post duos annos a professione elapso.

(2) « Declaramus, non minus ad Moniales et Sorores Ordinis nostri respective pertinere, quae in Capitulis Generalibus sunt constituta; et quae Sororum professioni, et statui consona sunt, et ad ea seruanda omnino teneri. » (Cap. Gen. Romae 1694, pro regimine Monialium ordinatione prima.)

De apostatis	XXII	flexis genibus. uel inclinate profunde pro tempore.
De electione priorisse	XXIII	dicant pater noster. et credo in deum in matutinis
De institutione suppriorisse	XXIII	et in prima: in aliis autem horis pater noster solum.
De circatricibus	XXV	iterum facto signo ab eadem: surgant. Hora itaque
De cellaria	XXVI	deuote incepta. uerse ad altare muniant se signo
De labore	XXVII	crucis. * et ad gloria patri inclinet chorus contra cho-
De edificiis	XXVIII	rum profunde; uel prosternant se pro tempore: usque
De ingressu et egressu domorum	XXIX	ad sicut erat. Hoc etiam faciendum est. quociens
De capitulo	XXX	pater noster et credo in deum dicuntur: nisi in
De concessione domorum	XXXI	missa et ante lecciones. et graciaram acciones. * in

De officio ecclesie: primum capitulum.

Leccio. Audito primo signo surgant sorores cum matura festinatione: religiose et honeste se preparando. Matutinas autem et omnes horas canonicas simul audiant sorores: nisi cum aliquibus ex causa fuerit aliter dispensatum. Hore canonicæ omnes in ecclesia tractim et distincte taliter dicantur. * ne sorores deuotionem amittant: et alia que facere habent minime impediatur. Quod ita dicimus esse faciendum. ut in medio uersus metrum cum pausa seruetur: non protrahendo uocem in pausa uel in fine uersus. Hoc tamen magis et minus: pro tempore obseruetur. Hore uero de beata uirgine: prius horas canonicas dicantur in ecclesia.

Leccio. Tempore quo bis reficiuntur sorores. legatur ante completorium in ecclesia leccio: sorores sobrie estote etc. Postea dicto ab ea que preest. adiutorium nostrum in nomine domini. et facta confessione dictoque completorio: ebdomadaria aquam aspergat benedictam. Postea dicatur pater noster et credo in deum. Post completorium autem receptis disciplinis pro tempore. * concedatur aliquod spacium competens sororibus ad uacandum sacris meditationibus et oracionibus priuatis usque ad signum: similiter et prius matutinas. Facto autem signo omnes egrediantur ecclesiam: et intrent locum dormicionis. Aliquis autem locus statuatur. * in quo ad preuidendum officium diuinum sorores conueniant: presente priorissa uel alia cui commiserit tempore oportuno.

De inclinacionibus: secundum capitulum.

Leccio. Cum sorores chorum intrant conueniendo ad horas: inclinent ante altare profunde. Et cum ad sedes suas uenerint: facto signo ab ea que preest.

flexis genibus. uel inclinate profunde pro tempore. dicant pater noster. et credo in deum in matutinis et in prima: in aliis autem horis pater noster solum. iterum facto signo ab eadem: surgant. Hora itaque deuote incepta. uerse ad altare muniant se signo crucis. * et ad gloria patri inclinet chorus contra chorum profunde; uel prosternant se pro tempore: usque ad sicut erat. Hoc etiam faciendum est. quociens pater noster et credo in deum dicuntur: nisi in missa et ante lecciones. et graciaram acciones. * in quibus inclinandum est solum ad pater noster: et ad oracionem retribuere.

Leccio. Idem etiam faciendum est ad primam collectam in missa. et ad postcommunione: et similiter ad orationem pro ecclesia. * et in singulis horis ad collectam: et ad gloria patri. quociens in inchoacione hore dicitur. Ad omnia autem alia gloria patri. et ad extremos uersus ymnorum. et ad penultimum uersum cantici benedicite. inclinent usque ad genua. * et quando cantatur gloria in excelsis ad suscipe deprecationem nostram: et ad credo in missa et ad ex maria uirgine et homo factus est. et item in benedictione leccionis. Iterum in capitulo ad oracionem sancta maria. * et in omni oracione quando nomen beate uirginis. et beati dominici nominatur: et etiam quando nomen beate uirginis nominatur ad antiphonam Salue.

Leccio. Hora itaque incepta predicto more. * postquam ad gloria post uenite inclinauerint: ~~sic~~ chorus contra chorus. Deinde ad primum psalmum sedeat unus chorus. * et ad secundum ~~sic~~ et sedeat alter chorus: et sic alterent usque ad laudate dominum de celis. Et sic faciant usque ad omnes horas. Finita autem leccione in matutinis: nisi fiat officium de mortuis. * illa que legit. inter pulpitem quod est in medio chori et gradus. inclinacionem faciat: uel prosternat se pro tempore.

Leccio. Porro ad salue sancta parens. et ueni sancte spiritus. et ad inceptiorem antiphone de beata uirgine quod dicitur post completorium: flectere debent genua. In ferialibus autem diebus: sorores prostrate iaceant a sanctus usque ad agnus. In festis autem trium uel nouem leccionum: iaceant ab eleuatione corporis domini usque ad pater noster. In prostracionibus idem seruetur: in festo trium leccionum et nouem.

Leccio. Quando uero prelati uel qui preest iniunxerit aliquam communem oracionem: inclinent